

N.6/7

R O K I V

C Z E R W I E C

L I P I E C

1 9 3 7

**KOMUNIKAT
S A R P.**

**ORGAN STOWARZYSZENIA
ARCHITEKTÓW R. P.**

WARSZAWA, UL. CZACKIEGO 3-5 TELEFON 6-52-15

KONKURS Nr. 77.

Zarząd Główny SARP. w Warszawie ogłasza na zlecenie Komitetu Uczczenia Pamięci Generała Gustawa Orlicz Dreszera konkurs powszechny na projekt Grobowca Ku Czcii Generała Gustawa Orlicz Dreszera na Oksywiu w Gdyni.

Nagroda I-sza — 4.000 zł., II-ga — 3.000 zł., III-cia — 2.000 zł. oraz 3 zakupy po 1.000 zł.

Termin składanie prac upływa dnia 1 listopada 1937 r.

Program i warunki konkursu nabywać można w Sekretariacie SARP., Warszawa Czackiego 3/5 od godz. 18 — 19 i we wszystkich Oddziałach SARP., oraz w lokalu Ligi Morskiej i Kolonialnej, Warszawa ul. Widok Nr. 10.

**Sekretarz konkursu inż. arch. Teodor Bursze
inż. arch. Mieczysław Łokcikowski**

Rozstrzygnięcie konkursu Nr. 78 na projekt Miejskiego Sanatorium dla płucnych chorych w Skotnikach pod Łodzią.

Nagroda I-sza praca Nr. 18 — 3.000 zł., autorzy inż. arch. Julian Duchowicz i inż. arch. Zygmunt Majerski, Lwów. Nagroda II-ga praca Nr. 13 — 2.000 zł., autorzy inż. arch. Janusz Krauss i Julian Lisiecki, Warszawa. Nagroda III-cia Praca Nr. 6 — 1.500 zł., autorzy inż. arch. Jadwiga Dobrzyńska i inż. arch. Zygmunt Łoboda, Warszawa.

Zakup I-szy praca Nr. 8 — 750 zł., autorzy inż. arch. Bohdan Lachert i inż. arch. Józef Szanajca. Zakup II-gi praca Nr. 14 — 750 zł., autorzy inż. arch. Józef Dobiecki, Władysław Hassman i Walery Sahajdakowski.

Sekretarz konkursu inż. arch. Jerzy Berliner

Rozstrzygnięcie Konkursu SARP. Nr. 72 na gmach Biblioteki Publicznej im. J. Piłsudskiego w Łodzi.

Trzy równorzędne nagrody po zł. 2.666 otrzymali: Praca Nr. 9 — inż. arch. Jerzy Wierzbicki — Warszawa. Praca Nr. 31 — inż. arch. Bolesław Malisz i inż. arch. Bożena Maliszowa — Gdynia. Praca Nr. 32 — inż. arch. Bolesław Malisz i inż. arch. Stefan Reychman — Gdynia.

Dwie dodatkowe nagrody po zł. 975 — otrzymali: Praca Nr. 19 — inż. arch. Stefan Jasieński i inż. arch. Bolesław Tatarkiewicz — Warszawa. Praca Nr. 35 — inż. arch. Bronisław Kulesza i inż. arch. Andrzej Uniejewski — Gdynia.

Nienagrodzone prace konkursowe odbierać można za pokwitowaniem do dnia 10 lipca b. r.

Sekretarz Konkursu inż. arch. Stefan Albrecht

Rozstrzygnięcie konkursu Nr. 73 na pomnik ku czci poległych żołnierzy 33-go Łomżyńskiego Pułku Piechoty:

I nagroda zł. 1000.— Habdas Franciszek — Warszawa. II nagroda zł. 700.— Krug Jan — Politechnika, Lwów i Brzoza Tadeusz — Politechnika, Lwów. III nagroda równorzędna zł. 450.— Klimkiewicz Michał — SARP., Warszawa i Masiak Franciszek, SARP., Warszawa. III nagroda równorzędna zł. 450.— Repęta Stanisław — Poznań i Wojtowicz Bazyli — Poznań. IV nagroda zł. 350.— Kasprzycki Wincenty — Warszawa. **Sekretarz Konkursu inż. arch. St. Marzyński.**

Rozstrzygnięcie Konkursu SARP. Nr. 79 na projekt szkicowy gmachu Ubezpieczalni Społecznej w Wilnie.

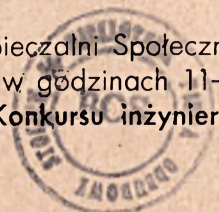
Sąd Konkursowy na gmach Ubezpieczalni Społecznej w Wilnie zakwalifikował do zakupu po 1000 zł. prace:

Nr. 3 — inż. arch. A. Forkiewicz — Wilno; Nr. 7 — inż. arch. J. Dobrzyńska i Z. Łoboda — Warszawa; Nr. 8 — inż. arch. B. Kołakowski i M. Ochnio — Warszawa; Nr. 9 — inż. arch. S. Murczyński i J. Sołtan — Warszawa.

Nagród nie przyznano.

Wystawa prac w gmachu Ubezpieczalni Społecznej w Wilnie, Zawalna 4/6 — odbędzie się w dn. 12—18 lipca r. b. w godzinach 11—14.

Sekretarz konkursu inżynier arch. (—) Tadeusz Jasiński

KOMUNIKAT SARP

ORGAN STOWARZYSZENIA ARCHITEKTÓW R.P.
WYCHODZI W PIERWSZEJ POŁOWIE KAŻDEGO MIESIĄCA
WARSZAWA, ul. CZACKIEGO 3-5 • TELEFON 6-52-15

C Z E R W I E C

L I P I E C

1 9 3 7

N_o 6/7

OD REDAKCJI

POWOŁANI PRZEZ ZARZĄD GŁÓWNY DO REDAGOWANIA KOMUNIKATU SARP., PRAGNIEMY ZAPOZNAĆ KOLEGÓW Z NASZYM POGŁĄDEM NA ROLĘ, JAKĄ ORGAN STOWARZYSZENIA POWINIEN ODEGRAĆ. ZDANIEM NASZYM KOMUNIKAT MA ZA ZADANIE:

- 1-o INFORMOWAĆ O BIEGU ŻYCIA ORGANIZACYJNEGO NASZEGO STOWARZYSZENIA.
- 2-o WYRAŻAĆ OPINIĘ ARCHITEKTONICZNĄ O NAJBARDZIEJ PALĄCYCH I OGÓLNOOBCHODZĄCYCH PRZEJAWACH ŻYCIA ZAWODOWEGO.
- 3-o PODAWAĆ ŹRÓDŁOWE WIADOMOŚCI Z DZIEDZINY POLITYKI ARCHITEKTONICZNEJ I WYKONAWSTWA BUDOWLANEGO.

DZIAŁ 1-szy ROZUMIEMY JAKO PODAWANIE WIADOMOŚCI OFICJALNYCH, SPRAWOZDAŃ I ENUNCJACJI, DOTYCZĄCYCH ŻYCIA CENTRALI I ODZIAŁÓW SARP.

DZIAŁ 2-gi BYŁBY WYRAZEM OPINII ARCHITEKTONICZNEJ, WYPOWIADANEJ PRZEZ KOLEGÓW, NA KTÓRYCH JAK NAJSZERSZĄ WSPÓŁPRACĘ LICZYMY. POWSTAJĄ BOWIEM W ŻYCIU NASZEGO ZAWODU OPINIE I SUGESTIE NIEDOSĆ SKRYSTALIZOWANE, ABY WYMAGAŁY OFICJALNYCH WYSTĄPIEŃ ORGANÓW SARP. JEDNAK TAK WAŻNE, ŻE POWINNY BYĆ NASWIETLONE Z ARCHITEKTONICZNEGO PUNKTU WIDZENIA.

CHCEMY W TYM DZIALE NOTOWAĆ WSZYSTKIE PRZEJAWY DODATNIE, JAK I UJEMNE, TOWARZYSZĄCE STAŁE NASZEJ PRACY. PRAGNĘLIBYSMY DZIĘKI TEMU UCZYNIĆ OPINIĘ NASZEGO ZAWODU BARDZIEJ WRAŻLIWĄ.

WPROWADZAJĄC DZIAŁ 3-ci, WYCHODZIMY Z ZAŁOŻENIA, ŻE JEDNYM Z ZADAŃ SARP JEST UMOŻLIWIENIE SWYM CZŁONKOM MOŻNOŚCI POGŁĘBIANIA ICH WIEDZY FACHOWEJ. JEDNYM ZE ŚRODKÓW DO TEGO PROWADZĄCYM BYŁOBY DOSTARCZENIE WIADOMOŚCI Z DZIEDZINY BUDOWNICTWA I RZEMIOSŁ BUDOWLANEYCH; WIADOMOŚCI TE BĘDZIEMY SIĘ STARALI OTRZYMYWAĆ OD NAJBARDZIEJ MIARODAJNYCH FACHOWCÓW.

ZAMIERZAMY WSPÓŁPRACOWAĆ Z POKREWNymi CZASOPISMAMI POLSKIMI, KTÓRYCH MAMY TAK NIEWIELE I KTÓRYCH WYSIŁKI W KIERUNKU SŁUŻENIA ARCHITEKTURZE W TRUDNYCH CZĘSTO WARUNKACH NALEŻYCIĘ OCENIAMY.

WYTYCZAJĄC POWYŻSZE RAMY KOMUNIKATU, ZDAJEMY SOBIE SPRAWĘ, ŻE ORGAN TEN PRZEZNACZONY PRZED E WSZYSTKIM DLA CZŁONKÓW SARP MUSI ODPOWIADAĆ ICH ŻYCZENIU.

OCZEKUJEMY WIĘC OD KOLEGÓW NADSYŁANIA NAM MATERIAŁÓW, UWAG I SPOSTRZEŻEŃ NA TEMAT, JAKIM — ICH ZDANIEM — POWINIEN BYĆ KOMUNIKAT.

NADZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE DELEGATÓW SARP'U W DNIU 29.V. 1937 r.

Obecni:

Delegaci Oddziału Warszawskiego SARP:

1) Tadeusz Nowakowski,	8) Teodor Bursze,
2) Juliusz Żórawski,	9) Jan Szperling,
3) Konstanty Jakimowicz,	10) Stanisław Murczyński,
4) Bohdan Guerquin,	11) Franciszek Lilpop,
5) Kazimierz Tołłoczko,	12) Jan Krauze,
6) Jan Załęski,	13) Henryk Stankiewicz,
7) Władysław Pieńkowski,	14) Stanisław Gergovich.

Zastępcy:

1) Witold Lalewicz,	4) Eugeniusz Piotrowski,
2) Stanisław Lasota,	5) Jan Zachwatowicz.
3) Aleksander Kafarski,	

Delegaci Oddziału Lwowskiego SARP.:

1) Marian Kossakowski,	2) Roman Chrystowski.

Delegaci Oddziału Częstochowskiego SARP.:

- 1) Tadeusz Wróblewski.

Delegaci Oddziału Gdyńskiego SARP.:

1) Włodzimierz Prochaska,	2) Tadeusz Jędrzejewski.

Delegaci Oddziału Katowickiego SARP.:

1) Jan Graefe,	2) Leon Dietz d'Arma.

Delegaci Oddziału Krakowskiego SARP.:

1) Adolf Szyszko-Bohusz,	3) Stefan Strojek.
2) Stefan Żeleński,	

Delegaci Oddziału Łódzkiego SARP.:

1) Władysław Noakowski,	3) Stanisław Albrecht.
2) Wacław Leyberg,	

Zastępca:

- 1) Jan Zacharzewski.

Delegaci Oddziału Poznańskiego SARP.:

1) Witold Eysymontt,	2) Eugeniusz Piotrowski.

Delegaci Oddziału Wileńskiego SARP:

1) Antoni Forkiewicz,	2) Tadeusz Jasiński.

Zarząd Główny SARP.:

1) Romuald Miller,	4) Szymon Syrkus,
2) Roman Piotrowski,	5) Teodor Puławski,
3) Jerzy Gomóliński,	6) Anatolia Piotrowska.

G o ś c i e :

1) Helena Kurkiewicz-Morsztynkiewiczowa,	4) Zygmunt Konrad,
2) Wanda Ponikiewska,	5) Stefan Tworkowski,
3) Juliusz Żakowski,	6) Leonard Tomaszewski.

1. Zebranie otworzył Prezes Zarządu Głównego SARP. Kol. Miller, proponując na przewodniczącego Zebrania Kol. Mariana Kossakowskiego, na sekretarzy kol. kol. Guerquin Bohdana i Załęskiego Jana.

2. Porządek dzienny obrad:

- 1) Otwarcie Zebrania, wybór Prezydium i Komisji Redakcyjnej.
- 2) Odczytanie i przyjęcie porządku dziennego obrad.
- 3) Przyjęcie protokołu 3-go Walnego Zebrania SARP'u.
- 4) Oświadczenie Zarządu Głównego w sprawie sytuacji, która spowodowała zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów SARP.
- 5) Dyskusja nad oświadczeniem i wnioski.
- 6) Ustosunkowanie się Stow. Arch. R. P. do deklaracji płk. Koca. po dyskusji został przyjęty.

3. Kol. Gomóliński zaproponował przyjąć protokół z poprzedniego Zebrania Walnego tak, jak jest wydrukowany w Nr. 11/1936 Komunikatu SARP'u. Kol. Miller na interpelację Kol. Nowakowskiego przyjął w imieniu Zarządu całkowitą odpowiedzialność za podany w Komunikacie protokół. Protokół został przyjęty.

4. Kol. Miller odczytuje oświadczenie Zarządu Głównego (drukowane w Nr. 5/1937 Komunikatu SARP'u. Poza tym prosi o wyłączenie z odpowiedzialności kol. kol. Trzczińskiego i Paprockiego, którzy nie brali udziału w Zebraniu Zarządu Głównego, na którym był uchwalony list do Władz akademickich.

5. Na zapytanie kol. Nowakowskiego o udział Rady SARP. w sprawie tego listu, kol. Miller odpowiada, że dla pośpiechu Rady nie zwoływano. Kol. kol. Murczyński, Żórawski, Lilpop ostro przeciwstawiają się — ich zdaniem — stronniczemu stanowisku Zarządu Głównego i żądają merytorycznej dyskusji. Wniosek formalny kol. Eysymontta o przerwanie dyskusji i bezpośrednio przystąpienie do głosowania nad rezygnacją Zarządu, poddany pod głosowanie upadł.

Za wnioskiem wypowiedziały się 2 głosy, wstrzymały — 2.

Na żądanie obecnych kol. Gomóliński odczytuje list Zarządu Głównego, oświadczenie w prasie i odpowiedź Rektora.

Kol. Lalewicz, Żórawski, Murczyński, Forkiewicz krytykują wystąpienie Zarządu Głównego w sprawie zajęć antyżydowskich, oraz niewłaściwy stosunek do Władz akademickich.

Kol. Gomóliński odczytuje wniosek Oddziału Katowickiego, zgłaszający wotum nieufności dla Zarządu Głównego, a na interpelację kol. Murczyńskiego oświadcza, że wpłynął wniosek Zarządu Oddziału Warszawskiego o umieszczenie na porządku obrad — wniosku o wotum nieufności i ewentualne nowe wybory. Zostało to uwzględnione w porządku obrad zebrania zwyczajnego.

Kol. Albrecht stwierdza w imieniu Zarządu Oddziału Łódzkiego, że Oddział Łódzki solidaryzuje się ze stanowiskiem Zarządu Głównego.

Kol. Chrystowski w imieniu Oddziału Lwowskiego oświadcza, że chociaż Zarząd Główny przekroczył swoje kompetencje, to jednak nie zasłużył na wotum nieufności.

W wyniku dyskusji zarysowują się dwa stanowiska: jedno za przyjęciem rezygnacji Zarządu Głównego, drugie za wnioskiem o votum nieufności.

W dyskusji kol. Miller podkreśla pewne rozbieżności, utrudniające Zarządowi pracę. Do tych zalicza fakt, że członkowie Koła Architektów nie brali udziału w pracy.

Przeciwko takiemu postawieniu sprawy oponuje kol. Nowakowski i Lilpop, stwierdzając, że członkowie Koła Architektów intensywnie pracowali, lecz z ich głosem notorycznie się nie liczone.

Kol. Jasiński składa trzy wnioski, dotyczące votum nieufności.

Na wniosek kol. Żórawskiego wybrano do Komisji Redakcyjnej kol. kol. Graefego i Murczyńskiego.

Następuje przerwa.

Po przerwie kol. Murczyński w imieniu Komisji Redakcyjnej przedstawia 7 wniosków.

Delegaci Oddziału Gdyńskiego podtrzymują projekt połączenia wniosku 4-go i 5-go.

Kol. Żórawski proponuje na pierwszym miejscu przegłosować wniosek Oddziału Łódzkiego, (wniosek 7), a potem Oddziału Katowickiego.

Głosowanie nad wnioskiem Oddziału Łódzkiego (wniosek 7):

„Nadzwyczajne Walne Zebranie SARP solidaryzuje się z dotychczasową działalnością i stanowiskiem Zarządu Głównego, wobec czego postanawia nie przyjąć do wiadomości jego rezygnacji z mandatów”.

Za wnioskiem 2 głosy, przeciw 25 głosów, wstrzymane 2 głosy — wniosek upadł.

Głosowanie nad wnioskiem Katowickim (wniosek 3):

„Walne Zebranie Delegatów SARP. w dniu 29 maja 1937 r. uchwała votum nieufności dla Zarządu Głównego SARP z powodu niezgodnych ze Statutem i zawodowym charakterem Stowarzyszenia wystąpień Zarządu w sprawie zajęć na Wydz. Architektury P.W.”.

Za wnioskiem 22 głosy, przeciw 6 głosów, wstrzym. 1 głos — wniosek przeszedł. Wobec przegłosowania wniosków 3 i 7 i przyjęcia wniosku 3 pozostałe wnioski (1, 2, 4, 5, 6) wycofano.

6. Kol. Dietz d'Arma odczytuje wniosek Oddziału Katowickiego:

„Architekci, należący do SARP'u, uznając dobro Państwa i jego obrony za naczelną założeń swojej działalności, oświadczają, że jako twórczy czynnik społeczno-gospodarczy, poczuwają się do obowiązku brać czynny udział w tworzeniu zjednoczonymi siłami polskiego życia państwowego i narodowego”.

Kol. Lilpop odczytuje swój wniosek:

„Zarząd Główny Stow. Arch. R. P., organizacji społeczno-zawodowej, reprezentującej ogół architektów polskich, nie będąc powołany do zabierania głosu w sprawach o charakterze politycznym, wita z całym uznaniem każde dążenie do zrealizowania ideologii, której celem jest najściślejsze zjednoczenie narodu polskiego.

Zarząd Główny zgłasza w imieniu polskich architektów oświadczenie gotowości do współpracy w każdym poczynaniu państwowo-twórczym”.

W dyskusji zabrali głos kol. kol. Jędrzejewski, Forkiewicz, Eysymontt, Żórawski, Nowakowski, Gomóliński.

Głosowanie nad wnioskiem Katowickim.

Za wnioskiem głosów 25, wstrzym.: 2.

Wniosek przeszedł.

IV DOROCZNE WALNE ZEBRANIE DELEGATÓW SARP'U W DNIU 30.V.1937.

Obecni:

Delegaci Oddziału Warszawskiego SARP:

1) Konstanty Jakimowicz,	8) Juliusz Żórawski,
2) Teodor Bursze,	9) Bohdan Guerquin,
3) Tadeusz Nowakowski,	10) Stanisław Murczyński,
4) Władysław Pieńkowski,	11) Kazimierz Tołłoczko,
5) Franciszek Lilpop,	12) Jan Załęski,
6) Jan Szperling,	13) Henryk Stankiewicz,
7) Jan Krauze,	14) Stanisław Gergowich.

Zastępcy:

- 1) Stanisław Lasota.

Delegaci Oddziału Lwowskiego SARP.:

- 1) Marian Kossakowski,
- 2) Roman Chrystowski.

Delegaci Oddziału Częstochowskiego SARP

- 1) Tadeusz Wróblewski.

Delegaci Oddziału Gdynńskiego SARP:

- 1) Włodzimierz Prochaska,
- 2) Tadeusz Jędrzejewski.

Delegaci Oddziału Katowickiego SARP:

- 1) Leon Dietz d'Arma,
- 2) Jan Graefe.

Delegaci Oddziału Krakowskiego SARP.:

- 1) Stefan Żeleński,
- 2) Stefan Strojek.

Delegaci Oddziału Łódzkiego SARP:

- 1) Wacław Leyberg,
- 2) Jan Zacharzewski.

Delegaci Oddziału Poznańskiego SARP.:

- 1) Witold Eysymontt,
- 2) Eugeniusz Piotrowski.

Delegaci Oddziału Wileńskiego SARP.:

- 1) Antoni Forkiewicz,
- 2) Tadeusz Jasiński.

Członkowie ustępującego Zarządu Głównego SARP.

1) Romuald Miller,	4) Teodor Puławski,
2) Roman Piotrowski,	5) Jerzy Gomóliński,
3) Anatolia Piotrowska,	6) Szymon Syrkus.

1. Zebranie otworzył Prezes Zarządu Głównego SARP., Kol. Miller, proponując na Przewodniczącego Kol. M. Kossakowskiego; rolę Sekretarzy obejmują Kol. Kol. Guerquin B. i Załęski J.
2. Porządek dzienny obrad:
 - 1) Otwarcie Zebrania, wybór Prezydium i Komisji Redakcyjnej,
 - 2) Odczytanie i przyjęcie porządku dziennego obrad,
 - 3) Odczytanie i przyjęcie Regulaminu Walnych Zebrań.
 - 4) Sprawozdania:

- a) Zarządu Głównego,
- b) Organów SARP.: Rady SARP., Sądu Fachowego, Sądu Koleżeńskiego,
- c) Funduszu Zapomogowego SARP.,
- d) Oddziałów SARP.,
- e) Kasowe za rok 1936/37,
- f) Komisji Rewizyjnej.

- 5) Dyskusja nad sprawozdaniami i przyjęcie ich do wiadomości.
- 6) Wybory do Władz i Organów SARP.,
- 7) Preliminarz budżetowy na rok 1937/38 i ustalenie techniki wpłaty składek członkowskich na rzecz Zarządu Głównego.
- 8) Uchwalenie poprawek Statutu przyjętych przez poprzednie Walne Zgromadzenie (§ 40).
- 9) Wnioski w sprawie zmian Statutu do uchwalenia na następnym Zebraniu (§ 40).
- 10) Poprawki do Regulaminu Konkursów.
- 11) Zatwierdzenie listy uzupełniającej Kolegium Sędziów i Sekretarzy.
- 12) Dyrektywy i opinie dla Zarządu Głównego.
- 13) Wolne wnioski.
- 14) Głosowanie wniosków.

Porządek zostaje przyjęty.

3. Kol. Gomóliński proponuje wybranie Komisji, złożonej z 4-ch Kolegów, dla dokładnego opracowania projektu Regulaminu Walnych Zebrań z tym, że delegaci zobowiążą się, że poszczególne Oddziały prześlą swoje uwagi o projekcie do października r. b. Proponowany skład Komisji do opracowania projektu Regulaminu Walnych Zebrań kol. kol.: Lilpop, Bursze, Lalewicz, Pieńkowski. Skład Komisji został przyjęty.

4. Kol. Gomóliński odczytuje sprawozdanie Zarządu Głównego.

Kol. Piotrowski Roman zabiera głos w sprawie wydawania Komunikatu SARP. Uważa, że trzeba dołożyć wszelkich starań, by Komunikat ukazywał się regularnie od października do czerwca — 7 numerów. Dziś Komunikat jest deficytowy a w preliminarzu na rok przysły figuruje na wydawnictwo suma zł. 4400.—, suma raczej teoretyczna. Praktycznie trzeba dodać zł. 1500.— czyli w sumie trzeba wydać zł. 5900.—. Należy dążyć do samowystarczalności Komunikatu. Artykuły o urządzeniach elektrycznych są wynikiem długotrwałej pracy Komisji Oświeceniowej SARP'u wespół z S.E.P.'em.

Kol. Miller zabiera głos w sprawie uprawnień budowlanych. Wynikiem długich pertraktacji w Departamencie w Min. Spraw Wewn. ustalono, że Komisja dla inżynierów budowlanych będzie składać się z architektów, natomiast dla architektów z inżynierów budowlanych. Gdy Departament zażądał kandydatów do Komisji od Rady Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej — do Komisji zostali wydelegowani: prof. Tołwiński, prof. Bryła i inż. Drązek-Drawicz — 1 architekt i 2-ch inż. ładowców. Tymczasem na Wydziale Ładowym wybrano samych inżynierów ładowców. Sprawa ta później naprawiona dowodzi o małym baczeniu.

- 4-b Kol. Gomóliński odczytuje sprawozdanie Rady SARP'u, Sądu Fachowego, Sądu Koleżeńskiego i

- 4-c Zarządu Funduszu Zapomogowego SARP.
Kolegium Sędziów i Sekretarzy nie nadeszło sprawozdania.

- 4-b Przystąpiono do sprawozdań poszczególnych Oddziałów SARP.

Kol. Gergovich	składa sprawozdanie	Oddziału	Warszawskiego
„ Strojek	„	„	Krakowskiego
„ Chrystowski	„	„	Lwowskiego
„ Dietz d'Arma	„	„	Katowickiego
„ Leyberg	„	„	Łódzkiego
„ Eysymontt	„	„	Poznańskiego
„ Jasiński	„	„	Wileńskiego
„ Jędrzejewski	„	„	Gdyńskiego
„ Wróblewski	„	„	Częstochowskiego.

Nie złożono sprawozdań z Oddziałów: Kieleckiego, Toruńskiego, Łuckiego.

Kol. Lilpop stawia wniosek o wystanie od Zebrania depeszy do Kol. Stryjeńskiego.

4-e Kol. Piotrowska odczytuje sprawozdanie kasowe Zarządu Głównego SARP za rok budżetowy 1936/37.

4-f Kol. Gomóliński odczytuje sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.

Kol. Miller odczytuje list Zarządu Głównego do Min. W. R. i O. P. w sprawie szkolnictwa zawodowego. List ten Walne Zebranie przyjmuje oklaskami.

Kol. Przewodniczący odczytuje tekst depeszy do kol. Stryjeńskiego.

5. Kol. Gergovich wyjaśnia, że Komisja Kwalifikacyjna dla uprawnień budowlanych, delegowana przez Radę Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej została już zmieniona w sensie zastąpienia inżynierów lądowców kolegami architektami.

Kol. Dietz d'Arma zaleca ostrzejszą interwencję ze strony SARP w sprawie szkolnictwa zawodowego.

Kol. Nowakowski wypowiada się za staraniami o obowiązek koncesjonowania budownictwa dla zapobieżenia faktowi, że — jak obecnie — tylko 50% robót budowlanych prowadzonych jest przez fachowców.

Kol. Przewodniczący proponuje wybranie Komisji, któraby opracowała odpowiedni wniosek dla Władz w czasie obrad nad szkolnictwem zawodowym.

Do Komisji wybrano kol. kol. Nowakowskiego, Millera i Dietz d'Arma'ę.

Kol. Jędrzejewski interpeluje Zarząd Główny w sprawie poprowadzenia sprawy w N.T.A. przeciwko niewłaściwym uprawnieniom budowniczym w Gdyni.

Kol. Piotrowski Roman wyjaśnia, że niewypłacalność Oddziałów powoduje niemożność oddania tej sprawy do N.T.A.

Kol. Miller zaleca wejście w kontakt ze stałym doradcą prawnym.

Kol. Żórawski podnosi sprawę zakazu projektowania konstrukcji złożonych przez architektów, objętą nową ustawą budowlaną. Sprawa ustalenia, co jest konstrukcją skomplikowaną nie jest całkiem prosta i prędzej czy później będzie musiała pójść do N.T.A., i choć skierowana przez pojedynczego architekta będzie opłacana przez SARP, gdyż ma zasadnicze znaczenie dla wszystkich architektów.

Kol. Nowakowski stawia wniosek, by w myśl wniosku Komisji Rewizyjnej, udzielić Zarządowi absolutorium kasowego. Wniosek przyjęto.

6. Kol. Strojek proponuje wybranie Komisji dla uzgodnienia listy kandydatów do władz.

Kol. Dietz d'Arma stawia na Prezesa SARP'u kandydaturę prof. A. Szyszko-Bohusza.

Kandydaturę przyjęto przez aklamację.

Kol. Dietz d'Arma odczytuje listę kandydatów do Zarządu Głównego

koledzy: Żórawski Juliusz,
Tołłoczko Kazimierz,
Piotrowski Eugeniusz,
Gergovich Stanisław,
Szperling Jan,
Duchnowski Czesław,
Dzięgielewski Tadeusz,
Pieńkowski Władysław.

Kol. Piotrowski wycofuje swoją kandydaturę.

Kol. Strojek stawia kandydaturę do Komisji:

Koledzy: Lilpop, Jakimowicz, Nowakowski.

Kandydatury przyjęto.

Przewodniczący zarządza przerwę.

Po przerwie Koledzy Lilpop i Żórawski proszą kol. Eug. Piotrowskiego o cofnięcie rezygnacji.

Kol. Piotrowski cofa swoją rezygnację, wycofując się jednocześnie z Sądu Fachowego.

W wyniku głosowania Zarząd w składzie proponowanym przez Kol. Dietz d'Arma został wybrany większością głosów.

Kol. Leyberg tłumaczy, że wstrzymuje się od aklamacji, ponieważ nie zwrócono się do niego w sprawie listy kandydatów.

Kol. Dietz d'Arma proponuje, wobec braku aklamacji, przeprowadzić liczenie głosów. Za Zarząd — 26 głosów, wstrzymujący — 1 głos.

Kol. Gomoliński referuje sprawę uzupełnienia Rady SARP'u z powodu rezygnacji prof. Tołwińskiego.

Kol. Jakimowicz stawia wniosek wybrać ponownie prof. Tołwińskiego, a na miejsce prof. Świerczyńskiego — kol. Burszego.

Głosowanie: za wnioskiem 20 głosów, wstrzymujących — 2 głosy, wniosek przechodzi.

Kol. Żórawski stawia kandydaturę kol. Jana Krauzego do Sądu Fachowego na miejsce Kol. Eug. Piotrowskiego.

Głosowanie: za wnioskiem 23 głosy — wniosek przechodzi.

Przewodniczący zarządza przerwę (godz. 14 — 15 min. 30).

Zebrańie wznowiono o godz. 16 min. 15.

7. Kol. Lilpop przed przystąpieniem do dyskusji mówi o konieczności pewnej ciągłości w pracach kolejnych Zarządów. Ma na myśli ewentualne stworzenie stałego organu (np. sekretarza), niezależnego od zmiany Zarządów, pilnującego ciągłości pracy. Opinie co do tego projektu mogą być przez Oddziały przestane Zarządowi Głównemu.

Kol. Piotrowski odczytuje preliminarz budżetowy na rok 1937/38.

Kol. R. Piotrowski podnosi błędność dotychczasowego systemu finansowego. Komisja Rewizyjna kontroluje tylko książki, a nie kontroluje wykonania budżetu. Skarbnik SARP powinien na przyszłość kłaść większy nacisk na stronę gospodarczą rachunkowości, a sama buchalteria winna być powierzona komu innemu dla odciążenia urzędu skarbnika.

Kol. R. Piotrowski wyjaśnia sprawę zmiany lokalu. Ewentualna zmiana lokalu spowodowana jest chęcią zorganizowania jednocześnie przy SARP'ie Stałej Wystawy Materiałów Budowlanych, umieszczenie razem redakcji „A. i B.”. Trudność polega

na konieczności wydatkowania na początku kilkudziesięciu tysięcy złotych. W tym celu odbywały się konferencje z władzami. Cała ta sprawa jest jeszcze niezafatwiona i preliminarz budżetowy jej nie uwzględnia.

Preliminarz budżetowy w całości przyjęto.

Kol. Gomóliński odczytuje wniosek Oddziału Katowickiego w sprawie zmiany ściągania składek przez Zarząd Główny:

„Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków Oddziału Katowickiego SARP w dniu 7.V. b. r. uchwaliło postawić wniosek na najbliższym Walnym Zjeździe Delegatów o zmianę dotychczasowego sposobu ściągania składek przez Oddziały na rzecz Zarządu Głównego, proponując uskutecznić inkaso tych składek przez Zarząd Główny i to kwartalnie”.

W dyskusji zabrali głos Kol. Dietz d'Arma, Forkiewicz, Chrystowski, Jędrzejewski.

Kol. Piotrowski Eug. stawia wniosek, aby sprawa ściągania składek traktowana była dla poszczególnych Oddziałów indywidualnie. Wniosek Kol. Piotrowskiego Eug. przeszedł z tym zastrzeżeniem, aby poszczególne Oddziały porozumiały się ze Skarbnikiem.

8. Kol. Gomóliński referuje sprawę uchwalonych na poprzednim Walnym Zebraniu poprawek Statutu.

§ 18 Statutu SARP.

Brzmienie proponowane przez Oddział Warszawski SARP.:

„Wszyscy członkowie SARP mają obowiązek podporządkowania się postanowieniom niniejszego Statutu, obowiązującym regulaminom i prowincyjnym uchwałom władz SARP.

Regulaminy ani uchwały nie mogą ograniczać swobody pracy zawodowej członków Stowarzyszenia przynajmniej o ile chodzi o pracę dla Państwa lub związków samorządowych.

Członek SARP., zamieszkały i pracujący na terenie Oddziału musi należeć do tegoż Oddziału”.

W głosowaniu przyjęto poprawkę 25 głosami na 28 obecnych delegatów.

§ 30 Statutu SARP.

Poprawka proponowana przez Oddział Warszawski SARP. Ustęp drugi otrzymuje brzmienie:

„Sekcja powinna liczyć przynajmniej 3 (trzech) członków”.

W głosowaniu przyjęto poprawkę 27 głosami.

§ 42 Statutu SARP.

Brzmienie proponowane przez Oddział Warszawski SARP.:

„Rada składa się z 12-tu członków wybranych na okres dwuletni przez Walne Zebranie, 8-miu członków Zarządu Głównego, oraz przewodniczących: Sądu Koleżeńskiego, Sądu Fachowego, Kolegium Sędziów i Sekretarzy Konkursowych i wszystkich Oddziałów SARP. lub ich pełnomocnych zastępców.

Przewodniczącym Rady jest Prezes SARP.

W głosowaniu przyjęto poprawkę 23 głosami.

9. Kol. Gomóliński referuje zmiany w sprawie Funduszu Zapomogowego SARP.

Przed § 54 Statutu SARP. dodać:

- § A. Fundusz Zapomogowy SARP. jest niezależnym organem Stowarzyszenia, powołanym do prowadzenia akcji samopomocowej wśród członków Funduszu.
- § B. Członkiem Funduszu może być każdy członek SARP, czyniący zadość warunkom określonym przez Walne Zebranie SARP.
- § C. Zarząd Funduszu Zapomogowego składa się z dwóch osób powołanych przez Walne Zebranie SARP na 2 lata oraz ze Skarbnika Zarządu Głównego.
- § D. Regulamin Funduszu Zapomogowego zatwierdza Zarząd Główny SARP.
- § E. Majątkiem Funduszu w ramach Regulaminu dysponuje Zarząd Funduszu. Czeki i zobowiązania finansowe podpisuje 2-ch członków Zarządu z zastrzeżeniem, że podpis Skarbnika jest obowiązkowy.

Kol. Eug. Piotrowski wyjaśnia, że poprawka opiera się na uchwałach poprzedniego Zjazdu w Katowicach i jest dopełnieniem do Statutu.

Głosowanie: Poprawka przyjęta, będzie podana na następnym Zebraniu.

Kol. Gomóliński czyta wniosek Oddziału Poznańskiego:

„Walne Zebranie Stowarzyszenia Architektów R.P. uchwała przyjęcie paragrafu aryjskiego”.

Kol. Załęski czyta wniosek połączony Oddziału Poznańskiego i Warszawskiego w tej sprawie i odpowiednie §§ Statutu.

Wniosek brzmi:

„Walne Zebranie zgłasza następujące zmiany w Statucie SARP.”.

w § 8 — skreślić słowo „każdy”.

w § 10 p. b) — zmienić brzmienie punktu b) w sposób następujący:

„złożenie zobowiązania podporządkowania się niniejszemu Statutowi, tudzież postępowanie zgodnie z zasadami etyki koleżeńskiej i zawodowej, oraz obowiązującymi regulaminami (patrz załączniki). Po sprawdzeniu przez Komisję Kwalifikacyjną, że kwalifikacje kandydatów odpowiadają Statutowi, zostaje on przez Zarząd Główny zarejestrowany w kartotece członków SARP”.

po § 12 wprowadzić § 12-a w brzmieniu następującym:

„Osoby narodowości żydowskiej nie mogą być zwyczajnymi i nadzwyczajnymi członkami SARP'u, osoby zaś pochodzenia żydowskiego mogą być zarejestrowane na członków SARP'u na podstawie pozytywnego wniosku Komisji Kwalifikacyjnej”.

treść § 13 zmienić w sposób następujący:

„Jednostki wybitnie zasłużone dla architektury mogą być mocą uchwały Walnego Zebrania większością conajmniej $\frac{3}{4}$ głosów obecnych mianowane członkami honorowymi”.

po § 53 wprowadzić § 53-a treści następującej:

„Komisja Kwalifikacyjna SARP:

a) składa się z 5-ciu osób wybranych przez Walne Zebranie na okres 2-ch lat,

b) opiniuje o kwalifikacjach kandydatów na członków SARP na podstawie Statutu i regulaminu Komisji, uchwalonego przez Walne Zebranie”.

Kol. Pieńkowski uzasadnia wnioski i stwierdza, że chociaż kultura każdego narodu jest jego własnością, to w Polsce coraz wyraźniej przejawia się szkodliwy wpływ kultury obcej. Uważa, że jesteśmy odpowiedzialni za to, jakie oblicze ma mieć architektura polska. Powinniśmy dążyć do odgrózenia się od wpływów żydowskich. Bowiem etyka i psychika żydowska jest nam obca. Stawia zagadnienie żydowskie nie jako sprawę polityczną, ale jako obowiązek względem Narodu i Państwa, tak jak sprawę obrony granic państwowych. Jest to bowiem obrona granic ducha polskiego w naszej kulturze. Uważa, że trzeba tę sprawę postawić raz śmiało i po męsku.

W dyskusji zabierają głos: przeciw kol. Piotrowski Roman, któremu przeciwstawiają się kol. kol. Forkiewicz, Eysymontt, Guerquin, Murczyński, Piotrowski Eug. Kol. Chrystowski w imieniu Oddziału Lwowskiego stawia wniosek o przejście do porządku dziennego nad wnioskiem Oddziału Poznańskiego i Warszawskiego. Kol. Zacharzewski wyraża obawę, że wrazie uchwalenia tego wniosku może nastąpić rozłam w SARP.

Replikują kol. kol. Załęski i Murczyński.

Głosowanie nad wnioskiem Kol. Chrystowskiego:
za wnioskiem 4 głosy, przeciw 21, wstrzymany 1.
Wniosek upadł.

Wobec tego wniosek połączony Oddziału Poznańskiego i Oddziału Warszawskiego przekazano do głosowania na następne Walne Zebranie delegatów SARP.

10. Kol. Gomóliński odczytuje proponowane przez Oddział Łódzki Zmiany w Regulaminie Konkursów.

„Zmienić regulamin konkursowy § 19 w tym sensie, aby:

- a) Członkowie czynni Kol. S. i S. mogli brać udział w konkursach, do których nie zostali wyznaczeni jako sędziowie.
- b) jeden z sędziów miejscowych delegowanych przez SARP obowiązany był przedstawić wyczerpujący referat o pracach konkursowych z punktu widzenia oceny merytorycznej — analogiczny do referatu sekretarza konkursu, opracowywanego z punktu widzenia oceny formalnej”.

W ciągu żywej dyskusji Kol. Żórawski wnosi o zestawienie zespołów sędziowskich z uwzględnieniem fachowości ich członków, a w dalszym ciągu stwierdza, że nagrody konkursowe bywają niższe od norm wynagrodzenia architekta za szkic. SARP. powinien się temu kategorycznie przeciwstawić. Kolegium Sędziów winno ustalić przy przyjmowaniu konkursów dolną granicę nagród.

Kol. Leonard Tomaszewski krytykuje powtarzające się ostatnio wypadki innego dzielenia nagród niż to zapowiadają warunki konkursowe. Sprawę tę należy ująć regulaminem. Suma prac zakupionych winna być zgodna z podaną w warunkach. Kol. Tomaszewski stwierdza, że prawa autorskie prac nagrodzonych nie są wystarczająco skonkretyzowane. Uważa następnie za właściwe zaostrzyć odpowiedzialność sędziów i sekretarzy za nieformalne załatwianie konkursów.

Kol. Eug. Piotrowski uważa, że zgłaszanie sprzeciwów w sprawie konkursu do tego samego Kolegium Sędziowskiego jest niestuszne i że sprzeciwy winny być rozpatrywane przez inną instancję. Zgłasza wniosek o opracowanie przez Kolegium Sędziów sprawy sprzeciwów:

„IV Walne Zebranie Delegatów SARP poleca Kolegium Sędziów i Sekretarzy konkursowych opracowanie na następne Walne Zebranie sprawy sprzeciwów o któ-

rych mowa w § 54, szczególnie znalezienie możliwości dalszych losów zgłoszonych sprzeciwów w razie nieuwzględnienia ich przez zespół sędziowski".

Kol. Eysymontt stwierdza, że często wielkie gmachy budowane są bez konkursów, a tylko za pośrednictwem dzikich konkursów wewnętrznych wśród własnych urzędników, opłacanych zbyt nisko. Przykładem jest tu Dyrekcja Lasów Poństwowych. Wzywa Zarząd do przeciwstawienia się temu.

Kol. Jasiński żąda dokładnej instrukcji dla sekretarzy i sędziów referentów.

Kol. Kossakowski uważa, że trzeba wszystkie głosy w sprawie konkursów przekazać jako dyrektywy dla przyszłego Zarządu.

11. Kol. Gomóliński stwierdza, że nie może nastąpić zmiana w składzie Kolegium Sędziów i Sekretarzy, ale uzupełnienie w związku ze wzrostem liczby członków w poszczególnych Oddziałach. I tak w Warszawie winna ilość członków w Kolegium być zwiększona o 6, we Lwowie i Krakowie po jednym. Z innych Oddziałów brak danych.

Kol. Nowakowski stawia wniosek:

„Upoważnia się Zarząd Główny do wpisania na listę Kolegium Sędziów i Sekretarzy zgodnie z uchwałami zebrań odpowiednich Oddziałów".

Wniosek ten przeszedł jednomyślnie.

12. Kol. Piotrowski Eug. w imieniu Oddziału Poznańskiego stawia dyrektywy:

1. „Walne Zebranie Delegatów SARP'u na posiedzeniu w dniu 30.V.37 w Warszawie, uznając, przekształcenie dzisiejszych Wydziałów Budowlanych średnich szkół technicznych na licea budowlane, za nadzwyczaj szkodliwe dla rozwoju kultury, rzemiosła i sztuki budowlanej w Polsce, solidaryzuje się całkowicie i popiera treść listu wystosowanego przez Zarząd Główny SARP'u do Ministerstwa W.R. i O.P. i zwraca się do Pana Ministra W.R. i O.P., do Pana Ministra Przem. i Handlu oraz do Pana Ministra Spraw Wewnętrznych o spowodowanie w drodze właściwej i w tempie najszybszym zmianę odnośnego rozporządzenia w myśl przesłanek zawartych we wspomnianym liście".

2. Kol. Nowakowski:

„Walne Zebranie Delegatów SARP'u na posiedzeniu w dniu 30.V.37 w Warszawie apeluje do Pana Ministra Przem. i Handlu i Pana Ministra Spraw Wewnętrznych o spowodowanie w drodze właściwej i terminie jak najszybszym koncesjonowania przemysłu budowlanego w Polsce, motywując swoje wystąpienie, katastrofalnym upadkiem rzemiosła budowlanego w Polsce z ogromną szkodą dla majątku społecznego i obronności Państwa Polskiego".

3. Kol. Żórawski:

„Walne Zebranie Delegatów SARP'u na posiedzeniu w dniu 30.V.37 poleca Zarządowi Głównemu, przez powołanie odpowiednich Komisji, dokładne przestudiowanie tzw. „konstrukcji skomplikowanych" oraz informować członków o jej pracach w każdym Komunikacie".

4. Kol. kol. Nowakowski i Lilpop:

Podkreślając potrzebę ciągłości w pracach kolejnych Zarządów, proponują utworzenie stałego organu, niezależnego od zmiany Zarządów. Organem tym mógłby być sekretarz, którego obowiązkiem — poza normalnymi funkcjami — byłoby pielęgnowanie ustroju, sporządzanie statystyk, opracowanie historii Stowarzyszenia. Konieczne jest wypowiedzenie się w tym względzie Oddziałów SARP pod adresem Zarządu Głównego.

5. Oddział Poznański:

„Walne Zebranie SARP'u uchwała przeprowadzenie jak najenergiczniejszych akcji u Władz centralnych celem uniemożliwienia przedłużenia poza rok 1938 prawa praktyki w Poznańskim, na Pomorzu i na Śląsku osobom nie posiadającym właściwego fachowego przygotowania, celem zapobieżenia dalszemu upadkowi kultury budowlanej”.

6. Oddział Krakowski:

„Walne Zebranie SARP zaleca Zarządowi Głównemu poczynienie w Radzie Ministrów oraz w Ministerstwie Przemysłu i Handlu starań w kierunku wydania rozporządzenia o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji w zawodzie budowlanym z równoczesnym przedłożeniem odnośnego projektu tegoż rozporządzenia wraz z uzasadnieniem”.

7. Kol. Murczyński:

„Walne Zebranie Delegatów SARP'u zaleca Zarządowi Głównemu opracowanie projektu Regulaminu Komisji Kwalifikacyjnej i przedłożenia go przyszłemu Walnemu Zebraniu do zatwierdzenia”.

8. Kol. Jasiński:

„Walne Zebranie Delegatów SARP'u powierza Zarządowi Głównemu poczynienie starań u odpowiednich Władz centralnych, by wszystkie projekty architektoniczne budynków na prowincji były powierzane architektom lokalnym (z wyjątkiem projektów sporządzonych na podstawie wyniku konkursów), oraz

9. Walne Zebranie SARP'u zaleca Zarządowi Głównemu szybkie zrealizowanie idei budowy domu architekta w Warszawie”.

10. Kol. Piotrowski Eug.

„Zarząd Główny zechce się zwrócić do Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych o rozpisanie za pomocą SARP'u konkursów na budowę projektowanych gmachów Dyrekcji Lasów na prowincji, tłumacząc zasady moralne i fachowe takiego załatwienia sprawy; motyw: dotychczas gmach Naczelnej Dyrekcji Lasów w Warszawie był budowany bez konkursu”.

Dezyderaty te przyjęto.

13. Kol. Murczyński stawia wniosek:

„W imieniu SARP'u wysłać telegramy do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, do Pana Marszałka Śmigłego Rydza i do Pana Premiera Sławoj-Składkowskiego”.

Kol. Nowakowski proponuje telegram czwarty do Pana Prezydenta Miasta Staryńskiego.

Kol. Żórawski proponuje dodać do tytułu Pana Prezydenta Miasta tytuł: Prezes Związku Miast Polskich.

Wniosek kol. Murczyńskiego przechodzi.

Kol. Stankiewicz i Lilpop zgłaszają wniosek w sprawie Naczelnej Organizacji Inżynierskiej (N.O.I.):

„Walne Zebranie Delegatów SARP'u wzywa Zarząd Główny do nawiązania dalszego kontaktu z Naczelną Organizacją Inżynierską. Stan obecny powoduje, że Zrzeszenie Inżynierów Budowlanych, jako bardzo czynna część składowa N.O.I. bez udziału architektów jest jedynym reprezentantem spraw budowlanych z wyraźną szkodą dla ogółu architektów”.

Kol. Roman Piotrowski w imieniu swoim i kol. Lilpopa stawia wniosek w związku z Kongresem Budowlanym we Lwowie:

„Walne Zebranie Delegatów SARP'u wzywa Komisję Referatową na Kongres Inżynierski we Lwowie i jej przewodniczącego kol. H. Stankiewicza do największego uwydatnienia samoistnego stanowiska architektów na Kongresie, w drodze udziału przy opracowaniu planu gospodarczego Polski, oraz ażeby Komisja dażyła do życzliwego uzgodnienia stosunku architektów we współpracy ze światem inżynierskim”.

Kol. Nowakowski mówi o wysokim poziomie prowadzenia obrad i dyskusji na Zebraniu, i że tempo i ciepło dyskusji rośnie, jak zbliżało się do zagadnień związanych bezpośrednio z architekturą. Składa podziękowanie i uznanie dla przewodniczącego Zebrania.

Na tym posiedzenie zamknięto o godz. 20-tej min. 20.

REGULAMIN WALNYCH ZEBRAŃ DELEGATÓW SARP.

(Projekt)

I. Zebrania.

1. Walne Zebranie SARP. składa się z Delegatów wybieranych na dane Zebranie Walne SARP'u na Walnych Zebraniach Oddziałów, przyczem na każdą pełną lub zaczęłą czterdziestkę liczby członków Oddziału przypada jeden delegat. Potem każdy Zarząd Oddziału deleguje jednego przedstawiciela. Biorą udział w Walnym Zebraniu również członkowie Zarządu Głównego z prawem zabierania głosu w dyskusji i stawiania wniosków. Członkowie SARP'u mogą uczestniczyć w Zebraniu przyczem prawo zabierania głosu przysługuje jedynie członkom Rady SARP., Kolegium Sędziów i Sekretarzy, Sądu Koleżeńskiego, Sądu Fachowego i Komisji Rewizyjnej.
2. Walne Zebrania bywają zwyczajne i nadzwyczajne.
3. Do zakresu działalności Walnych Zebrań Delegatów, jako najwyższej władzy SARP., należy:
 - a) zatwierdzanie budżetu,
 - b) ustalanie wysokości składek i terminów ich wpłacania,
 - c) udzielanie dyrektyw Zarządowi Głównemu w formie wiążących uchwał lub dezyderatów,
 - d) uchwalanie, na wniosek Komisji Rewizyjnej, absolutorium dla Zarządu Głównego, lub uchwalanie votum nieufności,
 - e) zatwierdzanie regulaminów, zastrzeżonych przez niniejszy Statut,
 - f) uchwalanie zmian Statutu SARP.
 - g) wybory prezesa SARP., Rady, Zarządu Głównego, Komisji Rewizyjnej, oraz Sądów: Koleżeńskiego i Fachowego,
 - h) zatwierdzanie listy Sędziów i Sekretarzy Konkursowych w ilości przewidzianej regulaminem Kolegium Sędziów i Sekretarzy Konkursowych,
 - k) mianowanie członków honorowych SARP.

II. Zwołanie Zebrania.

4. Zwyczajne Walne Zebranie Delegatów zwołuje w pierwszym kwartale roku kalendarzowego Zarząd Główny.

5. Nadzwyczajne Walne Zebranie zwołuje Zarząd Główny w wypadkach szczególnej wagi, na skutek:
 - a) własnej uchwały,
 - b) uchwały Komisji Rewizyjnej,
 - c) uchwały Rady SARP.,
 - d) pismem żądania przynajmniej 50-ciu członków SARP. lub dwóch Oddziałów.
6. Nadzwyczajne Walne Zebranie Delegatów zwołuje Zarząd Główny w terminie nie późniejszym niż 3 tygodnie od chwili zażądania.
7. O zamiarze zwołania Zwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów, Zarząd Główny zawiadamia Oddziały SARP. przynajmniej na 30 dni przed terminem Zebrania.
8. Porządek dzienny Walnego Zebrania winien być ustalony i rozesłany najpóźniej na 10 dni przed datą Walnego Zebrania.
9. Czas między zawiadomieniem o zebraniu a rozesłaniem porządku dziennego pozostawiony jest Oddziałom SARP. do nadsyłania wniosków, dotyczących porządku dziennego obrad.
10. Zarząd Główny SARP. może nie umieścić w porządku dziennym punktu proponowanego przez Oddział SARP., o ile stwierdzi, że:
 - a) sprawa, której wniosek dotyczy jest załatwiona,
 - b) sprawa jest, zdaniem Zarządu, nieaktualna.

UWAGA: Sprawa i wniosek zostają wówczas omówione w sprawozdaniu Zarządu.

11. Wnioski, dotyczące spraw umieszczonych w porządku obrad Walnego Zebrania, winny być nadsyłane do Zarządu Głównego w terminie nie później jak na 4 dni przed datą zebrania.
12. Po otwarciu Walnego Zebrania porządek dzienny nie może być uzupełniony żadnymi punktami. Zmiany dotyczyć mogą jedynie kolejności punktów obrad Walnego Zebrania.

Wnioski zgłaszane w czasie Zebrania dotyczące spraw objętych porządkiem dziennym tego Zebrania, głosowane mogą być tylko jako dezyderaty i wskazania dla Zarządu bez mocy obowiązującej.

III. U c h w a ł y.

13. Uchwały Walnych Zebrań we wszystkich sprawach, oprócz zastrzeżonych przez Statut SARP. oraz przyjęcia i zmian regulaminów, zapadają zwykłą większością głosów. Zmiany regulaminów wymagają dla ich przeprowadzenia $\frac{2}{3}$ głosów zebranych.
14. Głosowanie wniosków odbywa się na końcu zebrania, przy specjalnym punkcie porządku dziennego, po przerehabrowaniu ich przez specjalną Komisję Redakcyjną, wybraną na początku Zjazdu. Zasada ta nie dotyczy wyborów do władz, wniosków Komisji Rewizyjnej oraz wniosków dotyczących zaufania. Głosowanie w tych wypadkach odbywa się na końcu odpowiedniego punktu porządku obrad.
15. Głosowanie wniosków oraz głosowanie wyborcze jest w zasadzie jawne, na skutek jednak żądania jednego z delegatów, przewodniczący winien zarządzić głosowanie tajne. Przekazywanie głosów nie może mieć miejsca.

16. Prezydium Zebrania stanowią:
Przewodniczący, 2-ch asesorów oraz sekretarz.
Przewodniczącego wybiera z pośród zebranych Walne Zebranie Delegatów na wniosek Prezesa SARP., asesorów zaprasza z pośród zebranych przewodniczący Walnego Zebrania. Funkcje Sekretarza Walnego Zebrania sprawuje Sekretarz Generalny SARP.

IV. P r a w o m o c n o ś ć.

17. Zebranie Walne Delegatów ważne jest przy obecności połowy liczby ogólnej delegatów, nie wliczając w to przedstawicieli Zarządów Oddziałów SARP. W razie nie dościa do skutku zebrania w pierwszym terminie, drugie, zwoływane nie później niż w dwa tygodnie po pierwszym terminie, jest ważne bez względu na liczbę obecnych delegatów.
18. Pełne listy delegatów winny być przesłane Zarządowi Głównemu nie później niż na trzy dni przed terminem Zebrania.

za SEKRETARZA GENERALNEGO:

(—) Inż. arch. J. Gomóliński

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO SARP.

Sprawozdanie niniejsze obejmuje okres pracy Zarządu Głównego od chwili wyboru przez III Walne Zebranie Delegatów SARP. do dnia 29.V.1937 r.

Przyrost członków, charakteryzujący w pewnej mierze rozwój Stowarzyszenia, przedstawia się jak następuje: na dzień III-go Walnego Zebrania SARP. do SARP'u należało 840 członków, na dzień IV-go Walnego Zebrania Delegatów SARP. zapisanych jest do SARP'u 982, przyrost więc wynosi 142 członków.

Praca Zarządu na poszczególnych odcinkach życia zawodowego przedstawiała się jak następuje:

1) W y k o n a n i e u c h w a ł III-go W a l n e g o Z j a z d u.

a) Szkolnictwo zawodowe średnie (Komunikat Nr. 11 str. 22 i 23).

Zarząd Główny opracował i przesłał do M.W.R. i O.P. krytykę oraz konkretne propozycje zmian programu liceów budowlanych (Komunikat SARP. Nr. 4).

b) Budownictwo wiejskie (Komunikat Nr. 11 str. 28).

Zarząd Główny nawiązał kontakt, w myśl uchwał Zjazdu z C.T.O. i K.R., które podjęło się zwołania wspólnej konferencji S.A.R.P. i C.T.O. i

K.R. oraz wszelkich organizacji, których celem jest podniesienie gospodarcze i kulturalne wsi.

c) Normy Wynagrodzeń za pracę architekta (Komunikat Nr. 11, str. 34—35).

Zarząd Główny rozesał w myśl uchwały Zjazdu Normy, opracowane przez Komisję, do wszystkich Oddziałów. Do lutego 1937 r. opinie co do tych Norm nadesłało 7 Oddziałów. Zostały one przesłane z powrotem do Komisji, która przystąpiła do ostatecznego opracowania Norm.

d) Uprawnienia budowlane (Komunikat Nr. 11 str. 40).

Zarząd otrzymał od Oddziału Gdyńskiego materiały, dotyczące nadania uprawnień budowlanych na terenie Gdyni pp. Madele i Goździewskiemu. Brak funduszy nie pozwolił na skierowanie tej sprawy w myśl uchwały do N.T.A.

2) S p r a w y o r g a n i z a c y j n e i w e w n ę t r z n e S A R P ' u.

Podział czynności w Zarządzie Głównym dokonany został jak następuje:

I Wiceprezes (Tor organizacyjny) — Kol. A. Fu procki;

II Wiceprezes (Tor fachowy) — Kol. S. Syrkus;
Sekretarz Generalny: Kol. G. Trzciniński;

Zastępca Sekretarza Generalnego i płatny Kierownik Kancelarii SARP. — Kol. J. Gomóliński;

Skarbnik Kol. A. Piotrowska;

Sekretarz Zarządu — Kol. T. Puławski.

Członkowie Zarządu: Kol. Kol. R. Piotrowski i
Z. Skibniewski.

Komisje Zarządu Głównego pracowały w niezmiennych składach (Komunikat Nr. 11 SARP.).

Komisja Norm Wynagrodzeń odbyła 2 posiedzenia poświęcone dyskusji nad następującymi sprawami:

- 1) Zestawienie uwag do norm wynagr., nadesłanych przez Oddziały SARP.
- 2) sprawa określenia dopuszczalnych ustępstw na rzecz klienta, ewentualnie wg. propozycji Oddziału Krakowskiego,
- 3) odczytanie po raz drugi i przyjęcie ostatecznego tekstu przepisów o rysunkach roboczych w skali 1 : 50,
- 4) rozpoczęcie dyskusji nad przepisami o opracowaniu wnętrza.

Komisja Polityki Mieszkaniowej w okresie sprawozdawczym zajmowała się przygotowaniem udziału SARP. w Pierwszym Polskim Kongresie Mieszkaniowym. Mianowicie Komisja zwołała dwa zebrania dyskusyjne poświęcone dwóm tematom obrad Kongresu, analizie ruchu budowlano - mieszkaniowego w roku 1936 oraz sprawie urzędzeń wspólnych w osiedlach mieszkaniowych. Na obu zebraniach krótkie referaty wstępne, zagajające dyskusję wygłosił kol. Roman Piotrowski. Zarówno na jednym jak i na drugim zebraniu obecnych było ok. 40 osób. Pierwsze zebranie odbyło się dnia 2.XII.1936, drugie zebranie dnia 14.IV.1937. Dyskusja na drugim zebraniu, jako dotycząca tematu referatu zgłoszonego przez SARP na Kongres Mieszkaniowy, była stenografowana oraz została doręczona delegatom SARP. na Kongres.

Pozatym Komisja opracowała swoje stanowisko w odniesieniu do Komunikatu Zarządu Głównego w sprawie Toru II, przesłane Zarządowi Głównemu w dniu 6.IV.1937.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła jedno posiedzenie wewnętrzne, na którym obecnych było czterech członków Komisji.

W skład Komisji wchodził w okresie sprawozdawczym Kol. Kol.: Brukalski Stanisław, Cybulski Jan, Gutt Romuald, Jankowski Józef (kooptowany), Kostanecki Michał, Piotrowski Roman, Rutkowski Hipolit, Szanajca Józef, Żakowski Juliusz (kooptowany).

Zarząd Główny opracował przy współpracy Sekcji SARP. Oddziału Warszawskiego zasady

pracy na II-im Torze, podane do wiadomości zrzeszonych w Komunikacie Nr. 3.

3) Konkursy.

Sprawę Konkursów omawia szczegółowo sprawozdanie Kolegium Sędziów i Sekretarzy.

Zarząd Główny ze swej strony wydał szereg opinii dla Oddziałów (Gdynia, Lwów, Wilno) w sprawach konkursowych, nie mających odpowiednika w §§ Regulaminu Konkursowego, oraz opracował i rozesłał do wszystkich Sekretarzy Konkursów zasady, obowiązujące ich przy przeprowadzaniu konkursów z ramienia SARP.

4) Pośrednictwo pracy i bezrobocie.

Zarząd Główny pośredniczył przez Społ. Biuro Pośredn. Pracy w uzyskiwaniu przez członków Stowarzyszenia zajęć zawodowych. Jednocześnie udzielił szeregu Kolegom odpowiedzi i opinii dla Oddziałów (Gdynia, Lwów, Wilno) w Wynagrodzeń za pracę architektoniczną.

5) Organizacje pokrewne.

a) Zarząd Główny delegował do Komitetu Wykonawczego Unii Stowarzyszeń Wolnych Zawodów kol. kol. Millera, Paprockiego i Makowieckiego. Koledzy ci opracowali w imieniu Zarządu Głównego szereg postulatów z dziedziny zabudowy kraju oraz spraw zawodowych dla przedstawienia ich w łącznym memoriale Unii Wolnych Zawodów Władzom Państwowym (Komunikat SARP Nr. 4).

b) Zarząd Główny delegował Prezesa Millera do reprezentowania SARP. na Zjeździe Związków Zawodowych Robotników Budowlanych. Treść powitania wygłoszonego przez kol. Millera podana została w Komunikacie Nr. 1/37.

c) Zarząd Główny zaproponował i uzyskał zgodę od N.O.S.T., Polskiego Związku Inżynierów Budowlanych oraz Stowarzyszenia Budowniczych, w sprawie organizacji wspólnej konferencji dla obmyślenia środków zaradczych przeciw przekroczeniom przez członków tych organizacji przepisów prawa budowlanego.

d) Zarząd Główny nawiązał kontakt z Komisją Budowlaną Polskiego Kongresu Inżynierów we Lwowie i delegował indywidualnie członków Stowarzyszenia do objęcia na tym Zjeździe referatów z dziedziny urbanistyki, architektury i budownictwa.

e) Zarząd Główny brał udział przez swego delegata w pracach organizacyjnych I-go Zjazdu Betoniarzkiego w Warszawie.

6) Sprawy zagraniczne.

Zarząd Główny pozostawał przez swą stałą Komisję Kontakt z Zagranicą w ciągłej styczności z pokrewnymi organizacjami we Francji, Anglii, Holandii i Belgii.

Poza tym współpracował z C.P.I.A. przez Stałą Delegację S.A.R.P. do C.P.I.A.

Na prośbę Ministerstwa Spraw Zagranicznych przesłał do Delf 25 fotografii ilustrujących dorobek architektury polskiej, ostatnich lat, dla profesora tamiejszej szkoły architektonicznej p. Solthomvera.

Przeprowadził korespondencję z przewodniczącym IV Międzynarodowego Kongresu Architektów w Paryżu w sprawie udziału w tym Kongresie SARP'u.

7) Wystawy.

Zarząd Główny współpracował z Komisarzem Polskiego Działu na Międzynarodowej Wystawie w Paryżu za pośrednictwem Komisji Propagandy. (Komunikat Nr. 12).

Brał udział przez swego delegata w pracach Komitetu Organizacyjnego I-ej Wystawy Motoryzacyjnej przy Polskim Touring Klubie.

Przyrzekł objęcie protektoratu oraz udzielenie jak najdalej idącego poparcia, Akademickiemu Związkiowi Zbliżenia Międzynarodowego, przy organizowaniu wystawy prac studentów architektury oraz architektów rumuńskich.

Poza tym brał udział również przez Komisję Propagandy przy opracowaniu specjalnego numeru „A. i B.", poświęconego architekturze polskiej z ostatniego piętnastolecia, przeznaczonego na Wystawę w Paryżu.

8) Ustawa Budowlana.

Zarząd Główny nawiązał kontakt z Oddziałem w Katowicach i wyraził gotowość współpracy przy opracowaniu też nowej Ustawy Budowlanej Śląskiej, wychodząc z założenia, iż tak opracowana Ustawa może się stać podstawą do zupełnej zmiany Ustawy Budowlanej, obowiązującej na obszarze całego Kraju.

Zarząd Główny zwrócił się do Rady SARP. o opracowanie zasad reformy Ustawy Budowlanej (Komunikat Nr. 12).

Zarząd przesłał do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych memoriał T.O.B. o ustawowym obowiązku osuszania budynków, wraz z opinią SARP. (Komunikat Nr. 12).

Udzielono na żądanie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych opinii w sprawie terminu „Kon-

strukcje skomplikowane", zastosowanego w znowelizowanej Ustawie Budowlanej (Komunikat Nr. 3).

9) Szkolnictwo zawodowe.

Zarząd zwrócił się do Rady SARP. o zajęcie się opracowaniem zasad wyższego szkolnictwa zawodowego technicznego. (Komunikat Nr. 2).

Zarząd Główny wydał, na skutek zwrócenia się Min. Wyznań Rel. i Ośw. Publ., opinię o programie liceów budowlanych (Komunikat Nr. 3/37).

10) Prasa i Propaganda.

a) **Komunikat.** Reorganizację Komunikatu powierzono Kol. R. Piotrowskiemu, przyjmując zasadę punktualności w ukazywaniu się raz na miesiąc Komunikatu. Ze względu na trudności finansowe, w jakich znajdował się stałe Zarząd Główny, nastąpiło małe odchylenie od tej zasady.

b) **Komisja Propagandy.** Poza wymienionym współudziałem w przygotowywaniu specjalnego numeru „A. i B." na Wystawę w Paryżu oraz współpracą z Komisarzem Działu Polskiego na Wystawie, Komisja Propagandy gromadziła w dalszym ciągu materiały fotograficzne i rysunkowe do stałego archiwum. Niestety kilkakrotny apel Komisji (Komunikat 12 i 1/37) nie wywołał żywszego oddźwięku wśród Kolegów, członków Stowarzyszenia.

c) Poza tym Zarząd zwrócił się do pisma „A. i B." z propozycją przyznania członkom SARP. ulgowej prenumeraty tego miesięcznika. Niestety, zwrócenie się do Zarządu pozostało bez odpowiedzi podobnie jak propozycja skierowania do I.P.S.'u o udzielenie członkom SARP. bezpłatnego wstępu na imprezy urządzone przez tę instytucję.

Natomiast uzyskał Zarząd Główny ulgową prenumeratę (33% zniżki) dla swych członków „Przeglądu Budowlanego".

11) Różne.

a) Zarząd Główny skierował do Sądu Fachowego szereg zapytań, dotyczących spraw zawodowych oraz zagadnień architektonicznych, nadesłanych zarówno przez członków SARP., jak i osoby i instytucje postronne.

b) Delegował na prośbę M.W.R. i O.P. Kol. B. Lacherta do Komisji w sprawie pałacyku w Al. Ujazdowskich.

c) Interweniował na wniosek Oddziału Warszawskiego SARP. w sprawie zajęć antyżydowskich na Wydz. Arch. Pol. Warsz. W sprawie zajęć na Wyższych Uczelniach Zarząd zajął stanowisko opublikowane w Nr. 3 Komunikatu, oraz prasie codziennej (Gazeta Polska, Kurier Poranny, Walka Ludu).

d) Ustosunkowanie się SARP. do deklaracji płk. Koca było przedmiotem narady wspólnej Zarządu Głównego, przewodniczących Oddziałów i Członków Rady. W wyniku tych narad Zarząd wydał odezwę (deklarację) opublikowaną w Nr. 4 Komunikatu.

e) Na skutek zwrócenia się p. Prezydenta Starzyńskiego, Zarząd Główny wydał odezwę w sprawie przekroczeń przepisów Prawa Budowlanego przez kolegów zrzeszonych. Poza tym, jak wspomniano w p. 6 sprawozdania, zwrócił się w tej sprawie, do szeregu organizacji zawodowo pokrewnych. Jednocześnie skierował do Sądu Fachowego prośbę o zbodanie i postawienie wniosków sprawy 12 kolegów oskarżonych przez b. U.I.B. o niestosowanie się do przepisów Prawa Budowlanego.

f) Brał udział przez swego delegata (Kol. Wyszynskiego) w konferencjach organizowanych przez G.I.S.Z., a dotyczących obrony przeciwlotniczej i gazowej.

g) Interweniował w „Polskim Radio“ w sprawie odczytu w „Radio Warszawskim“, przedstawiającego w błędnym świetle rolę architekta przy budowie domów mieszkalnych.

h) Delegował jako przedstawicieli SARP. do Komitetu Organizacyjnego Pierwszego Kongresu Mieszkaniowego Kol. Kol. S. Syrkusa i A. Paprockiego. Zgłosił wraz z T.U.P. referat na ten Kongres.

i) Poinformował, na skutek zapytań, kilka Oddziałów o stosunku SARP. do N.O.I., opierając się na uchwale II-go Walnego Zebrania Delegatów SARP.

k) Wydał opinię, na skutek prywatnej inicjatywy inż. Raczkowskiego z Bydgoszczy, zwróconej do Zarządu w sprawie szkolenia straży pożarnych w zakresie wiadomości z dziedziny budownictwa.

l) Interweniował w Min. Spr. Wewn. w sprawie ustalenia składu Komisji Kwalifikacyjnej dla stwierdzenia praktycznej umiejętności fachowej, osób uprawnionych do kierowania robotami budowlanymi i do sporządzania projektów.

SPÓŁCZNE BIURO POŚREDNICTWA PRACY. SPRAWOZDANIE ZA OKRES OD 1.X.1936 DO MAJA 1937 r.

Zarejestrowano poszukujących pracy Kolegów 20, zgłoszeń wolnych posad — 19.

Stosunkowo niewielka ilość Kolegów zarejestrowanych w ciągu 7 miesięcy świadczyłaby pozornie o tym, że bezrobocie wśród architektów nie jest znaczne, tymbardziej, że w omawianym okresie ilość zgłoszonych wolnych posad była prawie równa ilości zarejestrowanych. Niestety tak nie jest. Mimo umieszczenia w każdym numerze Komunikatu wzmianek o działalności Biura Pośrednictwa Pracy, wielu Kolegów o tym nie wie. Nadmienić również należy, że ilość Kolegów zarejestrowanych dotyczy głównie Warszawy.

Mimo czynionych kilkakrotnie usiłowań danych statystycznych o ruchu bezrobocia, względnie zatrudnienia, wypośredkować poprostu nie można a to dlatego, że ani Koledzy skierowani na wolne posady, ani instytucje zgłaszające zapotrzebowanie na architektów, notorycznie nie zawiadamiają o obsadzeniu stanowisk.

Odnosnie omawianego okresu zauważono, że zarejestrowani należą w znacznej mierze do architektów starszych i wiekiem i doświadczeniem.

Spółeczne Biuro Pośrednictwa Pracy większy nacisk kładło na zatrudnienie tych Kolegów. Napotkało to jednak na duże trudności wobec tego, że zapotrzebowania na architektów pochodzą głównie z prowincji, zaś warunki, jakie miasta i powiaty proponują, są niewspółmiernie niskie wobec wymaganych od kandydatów kwalifikacji. W tej sprawie Biuro nasze osobiście i listownie porozumiewało się ze Związkiem Miast Polskich, jednak wyniku pozytywnego to nie dało.

Wśród różnych zapotrzebowań na pracę architektów, musimy wymienić specjalne osobiste zwrócenie się Dyrektora U.I.B. Kol. Nowakowskiego o skierowanie tam dwu kandydatów na stanowiska inspektorów okręgowych i jednego statyka. Bezwłocznie skierowano do U.I.B. kandydatów a osobiście w tej sprawie interweniował w Zarządzie Miejskim patron naszego Biura Prof. A. Bojemski. U.I.B. już od pewnego czasu korzysta z poleceń Biura.

Powiadamy o tym, że Zarząd Miejski przystępuje do inwentaryzacji gmachów miejskich.

Kierownik Biura zgłosił się osobiście do Naczelnika Wydz. Architektury Z. M. Zostało w tejże sprawie przesłane do Prezydium Z. M. pismo, lecz odpowiedź nie wpłynęła.

Biuro opracowało memoriał w sprawie zatrudnienia młodszych Kolegów przez przedsiębiorstwa, budujące większe obiekty państwowe albo komunalne.

Obecnie opracowuje Biuro nasze memoriał do Związku Przemysłu Polskiego (Lewiatan) w sprawie wprowadzenia architektów zrzeszonych do biur budowlanych wielkiego przemysłu.

Do Społecznego Biura Pośrednictwa Pracy wpłynęło 31 listów, wysłano listów 22.

(—) Seweryn Chaykin

Przewodniczący Sp. Biura Pośredn. Pracy

SPRAWOZDANIA ORGANÓW SARP.

RADA SARP.

Sprawozdanie za okres od 29.IX.36 do 20.V.37.

W okresie sprawozdawczym Rada odbyła 2 posiedzenia: w dniu 10 listopada 36 r., 11 stycznia 37 r., obradując stosownie do § 42 Statutu pod przewodnictwem Prezesa Zarządu Głównego SARP. Kol. R. Millera. Czasowo obowiązki Sekretarza Rady pełnił na posiedzeniu w dniu 11 stycznia 37 r. Kol. Eugeniusz Piotrowski. Na tymże posiedzeniu dokonano wyboru Przewodniczącego Rady kol. R. Świerczyńskiego, który będąc nieobecny na posiedzeniu wyborczym Rady — po zakomunikowaniu o wyborze, obowiązków Przewodniczącego Rady nie przyjął.

W czasie swych posiedzeń, Rada zajmowała się sprawą Ustawy Budowlanej i Szkolnictwa Zawodowego. Po dniu 11 stycznia 37 r. Rada SARP. zwoływana nie była.

(—) Eug. Piotrowski

SĄD FACHOWY SARP.

Sprawozdanie za okres od 27.IX.36 do 15.V.37 r.

W okresie sprawozdawczym Sąd Fachowy pracował w składzie:

Przewodniczący Sądu — Kol. Piotr Kwiek
Wiceprzewodniczący — Kol. M. Goldberg
Sekretarz Sądu — Kol. Eug. Piotrowski

Członkowie: Kol. kol. J. Szanajca, A. Węgrzeczki, J. Chmielewski, J. Żakowski.

Na 8-miu posiedzeniach plenarnych Sąd Fachowy zajmował się 9-ma sprawami, z których jedna sprawa wniesiona była przez członka SARP., 3 sprawy wniesione przez osoby prywatne, 3 przez Zarząd Główny SARP., 2 przez Zarząd Oddziału Warszawskiego.

W charakterze rzeczoznawcy zapraszany był dwukrotnie na posiedzenie kol. prof. R. Świerczyński.

W szczegółowym rozpatrzeniu znajduje się sprawa jedenastu członków SARP., którzy częściowo byli skazani przez Sądy Starościńskie lub mieli zatargi z Urzędem Inspekcyjno-Budowlanym m. st. Warszawy.

Rozpatrywane sprawy dotyczyły głównie spraw techniczno-budowlanych, w mniejszym stopniu zatargów powstałych na tle wykonywania zawodu przez architektów, członków SARP.

Sekretarz Sądu: Przewodniczący Sądu:
(—) Eug. Piotrowski i—) Piotr Kwiek

SĄD KOLEŻEŃSKI SARP.

Sprawozdanie za okres 1936/37 r.

Dn. 14.XII.37 r. odbyło się zebranie zdawczo-odbiorcze Sądu Koleżeńskiego, na którym zostało wybrane prezydium nowego Sądu Koleżeńskiego w osobach:

prezes — Bursze Teodor

wiceprezes — Lilpop Franciszek

Kolegium Sędziów składa się:

Boerner-Przewłocka Wanda

Gutt Romuald

Henneberg Wilhelm Karol

Jakimowicz Konstanty

Kafarski Aleksander

Najman Jan

Rzepecki Mieczysław

Wyszyński Witold

Wydatki 0

(Rzecznicy dyscyplinarni żadnych wydatków do zwrotu nie zgłosili)

Zyski 3 zł. 45 gr.

(Pozostałe z opłat sądowych poprzednich kadencji)

Prezes Sądu Koleżeńskiego

T. Bursze.

Warszawa, dn. 19 maja 1937 r.

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU FUNDUSZU ZAPOMOGOWEGO SARP.

Sprawozdanie za okres od 29.IX.36 do 20.V.37 r.

Powołany przez ostatnie Zebranie Walne Delegatów SARP. Zarząd Funduszu ukonstytuował się w sposób następujący:

Przewodniczący: Kol. Eug. Piotrowski

Sekretarz: Kol. St. Marzyński

Skarbnik SARP: Kol. A. Piotrowska

W okresie sprawozdawczym zapoczątkowała swoje istnienie ubezpieczeniowa grupa na terenie SARP., która w ten sposób przyczyniła się automatycznie do uruchomienia Funduszu Zapomogowego. W obecnej chwili Fundusz Zapomogowy liczy 37 członków.

Regulamin Funduszu, określający zasady jego funkcjonowania, został opracowany.

Przewodniczący Funduszu:

(—) Eug. Piotrowski

SPRAWOZDANIA ODDZIAŁÓW SARP.

ODDZIAŁ W CZĘSTOCHOWIE.

Sprawozdanie za czas od dn. 1.VIII.36 r. do 28.V. 1937 r.

Oddział Częstochowski SARP. w roku ubiegłym liczył 15 członków. Jeden z członków zmarł, dwóch wystąpiło w związku z przeniesieniem się do innych miast. Pozostało więc 12 członków.

Zebrań ogólnych odbyło się 6, zebrań Zarządu — 24.

Poza tym urządzono 3 zebrania towarzyskie z rodzinami i zaproszonymi gośćmi oraz 2 wycieczki krajoznawcze.

Korespondencja: nadesłano do Stowarzyszenia 68 listów, wysłano zaś 30 listów.

W roku bieżącym, w porozumieniu się z tułejszym Zarządem Miejskim, przystąpiono do opracowania warunków konkursu na przebudowę Ratusza oraz konkursu na regulację placu podjasnogórskiego.

ODDZIAŁ W GDYNI.

Sprawozdanie za okres od 10.II.36 do 21.V.37.

1) W ciągu okresu sprawozdawczego liczba członków Oddziału wzrosła z 38 do 50 członków.

2) Odbyło się pięć zebrań zwyczajnych i jedno walne (doroczne). Zarząd odbył zebrań 21.

Frekwencja na zebraniach oddziału wynosiła średnio 50% ogółu członków.

3) Przedstawiciele Oddziału Gdyńskiego dwukrotnie byli delegowani na zjazd delegatów w Warszawie.

4) Zarząd ukonstytuował się następująco:

Prezes — kol. St. Filipkowski

Viceprezes — kol. Br. Kulesza

Skarbnik — kol. E. Maciejewski

Zast. skarbnika — kol. G. Globisz

Sekretarz — kol. S. Wondrausch

Członek Zarządu — kol. B. Malisz

Od czerwca 1936 r. kol. B. Malisz objął funkcję sekretarza na miejsce kol. Wondrauscha, który się zrzekł swego mandatu.

5) Do Sekretariatu wpłynęło 151 pism, wyszło zaś pism 81.

6) Sprawozdanie kasowe załączone jest oddzielnie.

7) W ciągu kadencji przyjęto za zasadę, aby dla poszczególnych ważniejszych spraw powoływać niezbyt liczne Komisje, które opracowując poszczególne zagadnienia, odciążyłyby zarząd w pracy. Komisje te, współpracując z zarządem Oddziału, załatwiały następujące ważniejsze sprawy:

a) Współpraca z organizacją kursów żelbetniczych zainicjowanych przez Izbę Przemysłowo-Handlową.

Uzgodniono i zaopiniowano program kursów i delegowano kol. Lewandowskiego jako wykładowcę obok szeregu inż. lądowych.

b) Zorganizowano numer gdyński „Architektury i Budownictwa” (kol. Malisz i Jędrzejewski). Ustalono program numeru w porozumieniu z redakcją pisma. Szereg kolegów napisał artykuły, które wraz z fotografiami zebrano i przesłano do redakcji (numer ukazał się na jesieni 1936 roku).

c) zakupiono udział w spółce wydawniczej „A i B” na zł. 100.— na nazwisko kol. Jędrzejewskiego.

d) Oddział Gdyński SARP wraz z P.T.R.M. i Komitetem rozbudowy m. Gdyni wziął udział w wystawie „Targi Gdyńskie”. Opracowano projekt stoiska i zorganizowano stoisko o charakterze dydaktyczno-propagandowym (kol. Gąsiorowski).

e) Przygotowano wnioski na zjazd delegatów w Warszawie dn. 27.IX.36. Jeden z wniosków dotyczący sprawy uprawnień p. Madeły i Goździewskiego, został na zjeździe uchwalony.

Akta tej sprawy zostały przekazane Zarządowi Głównemu, celem dalszego jej prowadzenia na terenie Trybunału Administracyjnego.

f) Opracowano na podstawie ogólnej dyskusji wnioski w sprawie akcji o roboty publiczne i przesłano Zarządowi Głównemu, celem dalszego prowadzenia tej sprawy.

g) Nawiązano kontakt ze Związkiem Inż. Lądowych i Wodnych w sprawie budowy wspólnego „Domu Inżyniera”.

Opracowano wspólnie dziesięć punktów umownych regulujących wkłady prawa i obowiązki obu stowarzyszeń.

h) Opracowano projekt do zatwierdzenia „Domu Inżyniera” oparty na szkicu kol. W. Lewandowskiego.

W opracowaniu tego projektu brali udział koledzy: W. Lewandowski, A. Uniejewski, St. Reychman, Br. Kulesza, J. Gąsiorowski i B. Malisz. Projekt ten został przyjęty na Komisji Budowlanej w Komisariacie Rządu dnia 14.V.37 r.

i) Nawiązano kontakt z Komisariatem Rządu za pośrednictwem Komisji Wolnego Zawodu Architekta. Wytyczne współpracy mają być szczegółowo omówione.

k) Delegowano dwóch kolegów do Komisji Budowlanej przy Targach Gdyńskich i jednego kol. do sekcji uprzemysłowienia Gdyni.

l) Zorganizowano konkurs otwarty, lokalny, z polecenia Towarzystwa Budowy Osiedli na rozplanowanie bloków robotniczych na Grabówku w Gdyni. Ustalono program i przeprowadzono przewód sądowy.

ODDZIAŁ W KATOWICACH.

Sprawozdanie za czas od 1.XI.36 do 25.V.37 r.

1) W okresie sprawozdawczym odbyło się 9 posiedzeń Zarządu, oraz dwa Nadzwyczajne Walne Zebrania członków Oddziału.

2) Staraniem Zarządu zorganizowane zostały piątkowe koleżeńskie zebrania, na których omawiają się różne aktualne bieżące sprawy, związane z naszym zawodem.

3) W okresie sprawozdawczym Zarząd regularnie wydawał dla swoich członków miesięczne komunikaty, oraz dodatkowo informował swoich członków o bieżących konkursach. Zarząd dwukrotnie delegował swego przedstawiciela Kol. Dietz d'Arma na posiedzenie Zarządu Głównego i Rady w Warszawie, poza tym wysłał dwukrotnie swego delegata na posiedzenie Komisji Technicznej L.O.P.P., oraz przyjmował udział w

posiedzeniach Komisji Sejmowej, zajmującej się sprawą tekstu Śląskiej Ustawy Budowlanej i wprowadzeniem jej w życie.

4) W związku z akcją wprowadzenia Ustawy Polskiej na terenie Śląska, oraz pertraktacjami z Zarządem Głównym, Walne Zebranie Oddziału Katowickiego uchwaliło zwrócić się do Komisji Ustawodawczej przy Zarz. Główn. w celu zaznajomienia się z jej pracami.

5) Na zebraniu członków Oddziału dn. 5. IV. b. r. zapadła rezolucja wyrażająca protest przeciwko jednostronnemu wystąpieniu Zarządu Głównego w sprawie zajęć na Wyższych Uczelniach w Polsce, wypaczającemu określony statutem zawodowy charakter naszego Stowarzyszenia, a na Walnym Zebraniu w dn. 7-go maja zapadła jednogłośnie uchwała, wyrażająca obecnemu Zarządowi Głównemu z tego powodu votum nieufności o następującym brzmieniu:

„Nadzwyczajne Walne Zebranie członków Oddziału Katowickiego SARP. w dniu 7.V. b. r. uchwaliło wyrazić Zarządowi Głównemu SARP. w Warszawie swoje votum nieufności, a to z powodu wystąpień Zarządu Głównego, niezgodnych ze statutem i zawodowym charakterem Stowarzyszenia, polecając umieszczenie tego wniosku na porządku obrad najbliższego Walnego Zjazdu Delegatów”.

6) W związku z oświadczeniem Zarządu Głównego w sprawie deklaracji płk. Koca na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu Oddziału Katowickiego w dniu 7.V.37 r. powzięto rezolucję o następującym brzmieniu:

„Architekci, należący do Katowickiego Oddziału SARP., uznając dobro Państwa i Jego obronę za naczelną założenie swojej działalności oświadczają, że jako twórczy czynnik społeczno-gospodarczy, poczuwają się do obowiązku brać czynny udział w tworzeniu zjednoczonymi siłami polskiego życia państwowego i narodowego.

Ponieważ jednak statut naszego Stowarzyszenia i jego zawodowy charakter nakazuje zachowywać całkowitą niezależność od wszelkich organizacji politycznych, — sprawę przystąpienia do zainicjowanej deklaracji akcji p. płk. Koca, — widzą tylko na drodze osobistej decyzji ze strony każdego członka naszego Stowarzyszenia.

7) Praca Zarządu w dalszym ciągu skoncentrowana była na dążeniu do pomyślnego rozwoju naszej organizacji i zawodu.

8) Specjalna Komisja przy Zarządzie Oddziału Katowickiego opracowała zupełnie nowe normy wynagrodzeń za prace architektoniczne, korzystając z norm francuskich i niemieckich, oraz praktycznego doświadczenia Kol. Kol. członków Komisji.

Normy powyższe Zarząd Oddziału Katowickiego przekazał Komisji Norm przy Zarządzie Głównym.

9) Ilość członków Oddziału w dniu 1 maja r.b. wynosiła 40 osób. Na skutek zajętego przez Zarząd Główny stanowiska w sprawie zajęć na Wyższych Uczelniach, członek naszego Oddziału Kol. Maciej Talko-Porzecki wystąpił ze stowarzyszenia a Kol. Lech Niemojewski zawiesił siebie w prawach i obowiązkach członka, aż do czasu wypowiedzenia się w tej sprawie Delegatów na najbliższym Zjeździe w Warszawie. Z Oddziału Krakowskiego przeniósł się do naszego Oddziału Kol. Stanisław Juszczyk.

ODDZIAŁ W KRAKOWIE.

Sprawozdanie od 26.IX.1936 do 26.V.1937 r.

Oddział Krakowski liczy 64 członków i posiada placówkę Podhalańską w Zakopanem. Są czynne następujące Sekcje: 1) konserwatorska, 2) prasowa, 3) propagandowa, 4) zawodowa.

Posiedzenia Zarządu odbywają się co tygodnie o ustalonej porze, przy czym, w myśl regulaminu mogą w nich uczestniczyć wszyscy członkowie Oddziału z prawem zabierania głosu i przedkładania dezyderatów. System ten, stosowany przez Oddział od szeregu lat, okazał się celowym, stwarzając stały kontakt Zarządu z kolegami.

Zarząd opracował Regulamin Oddziału w myśl § 23 i 25 Statutu SARP. i po uchwaleniu przez Walne Zebranie przesłał go Zarządowi Głównemu, który wziął go za podstawę do opracowania wzoru regulaminu dla wszystkich Oddziałów.

Wykonując uchwałę III Walnego Zebrania z 26.IX.1936 r. dotyczącą ochrony krajobrazu i budownictwa małomiasteczkowego, Zarząd Oddziału rozesłał ankietę do wszystkich Oddziałów wraz z obszernym memoriałem, na którą otrzymał odpowiedź z Oddziału Poznańskiego w formie konkretnych i szczegółowo opracowanych wniosków dotyczących zmian odnośnych art. ustawy budowlanej. Wnioski te zostały włączone do memoriału, ujmującego całokształt oma-

wianej sprawy, przesłanego Zarządowi Głównemu.

Na zlecenie Zarządu Miejskiego w Krakowie przeprowadzono konkurs urbanistyczny na uporządkowanie Rynku Głównego, Małego Rynku i placu Szczepańskiego.

W dniu 30.IV.1937 r. Oddział wziął udział w uroczystości wręczenia seniorowi naszego Stowarzyszenia kol. Tadeuszowi Stryjeńskiemu dyplomu członka honorowego Krak. Towarzystwa Technicznego przy czym kol. Wacław Krzyżanowski wygłosił przemówienie w imieniu Oddziału Krakowskiego.

Członkowie Oddziału wzięli liczny udział w kursie obrony przeciwlotniczej urządzonym przez Krak. Tow. Techniczne.

Członkowie Oddziału wygłosili szereg referatów w Krak. Towarzystwie Technicznym w ramach wyżej wymienionego kursu obrony przeciwlotniczej jak również kilka luźnych odczytów na aktualne tematy oraz czynni byli w Komisjach Zarządu Miejskiego jak Rada Artystyczna, Komisja Zabudowy Miasta, Komitet Budowy Muzeum Narodowego, Komitet Rozbudowy i kilku innych.

Zapiniowano wnioski Zarządu Głównego dotyczące norm wynagrodzeń i opracowania planów oraz przepisów o budowie schronów.

Zebrano materiały do akcji mającej na celu ochronę tytułu architekta w związku z wyrokami Sądu Okręgowego w Krakowie.

W odpowiedzi na zaproszenie N.O.I. zgłoszono referaty na Zjazd tej organizacji mający się odbyć we Lwowie we wrześniu b. r.

Opracowano i przedłożono IV Walnemu Zebraniu wnioski dotyczące: 1) nieuczciwej konkurencji w zawodzie budowlanym, 2) zmian regulaminu konkursów, 3) uchwalenia regulaminów dla Oddziałów.

Urządzono kilka imprez towarzyskich z udziałem gości z poza grona członków Oddziału. Imprezy te, a w szczególności „Garden Party” w zameczku rektora Dr. Szyszko-Bohusza, cieszyły się liczną frekwencją, przyczyniając się do ożywienia życia towarzyskiego.

ODDZIAŁ WE LWOWIE.

Sprawozdanie za okres od 1.X.1936 do 1.VI.37 r.

Oddział nasz liczy obecnie 100 członków (w tym zaliczono 2 kolegów, co do których nie mamy jeszcze uchwały Zarządu Gł.).

W okresie sprawozdawczym odbyto: 1 Zwyczajne Walne Zebranie, 1 Nadzw. Walne Zebranie, 15 Zebrań Zarządu i 3 Zebrania Komisji Seniorów.

Na Zebraniu w dniu 11.II.1937 r. dokonano wyboru władz w następującym składzie: Prezes: Prof. Dr. Inż. arch. Marian Osiński, Wiceprezesi: Marian Kossakowski, Stefan Porębowicz, Sekretarz: Roman Chrystowski, Członkowie: Józef Awin, Włodzimierz Buć (Skarbnik), Karol Kocimski, Zygmunt Majerski, Antoni Nowotarski, Marcin Rybarkiewicz, Józef Rybicki.

Praca Zarządu prowadzona była na torach: organizacyjnym i fachowo-propagandowym.

Tor I. organizacyjny. Na posiedzeniach specjalnie powołanych Komisji i Zarządu omawiano i opracowywano szereg zagadnień, w wyniku czego opracowane zostały następujące pisma i materiały:

1. W związku z zamierzoną zmianą opłat za czynności związane z zatwierdzeniem planów konsensowych przez Zarząd Miejski we Lwowie, opracowano projekt nowych opłat, zmieniający dotychczasowy sposób obliczeń, uzależniony od formatu.

2. W odpowiedzi na zainicjowaną przez Oddział Krakowski akcję przygotowania memoriału w sprawie zmiany niektórych przepisów ustawy budowlanej, w celu uwzględnienia w nich ochrony krajoobrazu oraz budownictwa ludowego — opracowano uwagi, nawiązane do stosunków na naszym terenie.

3. Podejmując inicjatywę jednego z Zebrań dyskusyjnych, powołano Komisję, która opracowała Regulamin Sekcji przemysłu budowlanego na terenie Oddziału.

4. W trakcie organizacji są Sekcje: Urbanistyczna i L.O.P.P.

5. Opracowano projekt norm wynagrodzeń za prace architektoniczne.

Prócz tego delegaci nasi brali udział w szeregu Komisji i posiedzeń zwoływanych przez Zarząd Miejski i Stowarzyszenia Społeczne.

Tor II. fachowo-propagandowy.

Nawiązując do rozpoczętych w ubiegłych latach Zebrań dyskusyjnych na tematy aktualne, Zarząd kontynuował tę akcję, urządzając następujące Zebrania z referatami:

1. Stefan Porębowicz — „Schrony przeciwgazowe i projekt ustawy o obronie przeciwlotniczo-gazowej”.

2. Dr. M. Gębarowicz — „Kilka zagadnień z architektury małopolskiej w XIV wieku”.

3. Stanisław Filipkowski z Gdyni — „Urbanistyczny rozwój Gdyni”.

4. Dr. St. Gergovich z Warszawy — „Zieleń, tereny niebudowlane oraz tereny luźnej zabudowy w układzie miast”.

5. Tadeusz Wróblewski — „Strefy ciężenia miejskich linii komunikacji zbiorowej”.

Zarząd ogłosił i przeprowadził Konkurs powszechny Nr. 75 na Kościół XX Misjonarzy we Lwowie i Konkurs powszechny Nr. 76 na bloki mieszkaniowe w Sosnowcu. W organizowaniu: konkursu na uporządkowanie Rynku w Brzeżanach.

Zarząd kontynuował redagowanie sprawozdań z życia Oddziału w prasie miejscowej.

W odpowiedzi na inicjatywę Prezydenta miasta Dr. St. Ostrowskiego, co do publikowania wyniku konkursu na pomnik Marszałka Piłsudskiego we Lwowie, Zarząd powołał specjalny Komitet Redakcyjny, który przeprowadził wydawnictwo (do nabycia po 10 zł. za egzemplarz).

W dniu 11.IV. b. r. otwarto wystawę architektury, w której wzięło udział szereg Kolegów, prezentując swe prace z ostatnich lat. Dla popularyzowania w najszerszej opinii pracy i zadań architekta, na wystawie urządzono specjalne stoisko, z szeregiem tablic, ilustrujących zakres prac i działalności inżyniera-architekta poczynszy od okresu studiów na Politechnice. Na wystawie sprzedawano broszurkę propagandową „Kim jest architekt” wydaną staraniem Oddziału krakowskiego. Wystawę zamknięto w dniu 5.V. b. r. Zwiedziło ją 961 osób (przeciętnie 40 osób dziennie).

ODDZIAŁ W ŁODZI.

Sprawozdanie za okres od 1.X.36 do 1.V.37 r.

Zarządy poprzedni i obecny odbyły razem 12 zebrań i zwołały 6 zebrań miesięcznych. Za poprzedniej kadencji Zarządu ogłoszono 3 konkursy architektoniczne:

na gmach Wolnej Wszechnicy Polskiej w Łodzi, na gmach Biblioteki Publicznej w Łodzi, na gmach Sanatorium w Skotnikach.

Zarząd poprzedni na prośbę jednego z Kolegów wystąpił w obronie jego stanowiska wobec władz budowlanych.

Na specjalnym zebraniu dyskusyjnym zaopi-

niowano nadesłane przez Zarząd Główny przepisy o schronach O.P.L.G. w domach mieszkalnych oraz projekt norm wynagrodzeń.

W dziedzinie naukowo-propagandowej, Zarządy w myśl swego programu regularnie organizowały zebrania miesięczne, na których wygłoszono następujące referaty przez Kolegów Oddziału:

1. w październiku 1936 r. Sprawozdanie Delegatów na Zjazd w Warszawie oraz referat na temat: „Budynki użyteczności publicznej w Czechosłowacji” — Kol. Leyberg.
2. w listopadzie referat: „Autostrada Łódź — Warszawa” — Kol. Zacharzewski.
3. w styczniu 1937 r. referat dyskusyjny: „O strefie mieszanej w planach zabudowania” — Kol. Zacharzewski.
4. w lutym — sprawozdanie z wycieczki do Włoch — Kol. Hans, oraz przegląd nowych czasopism — Kol. Leyberg.
5. w marcu — sprawozdanie z przebiegu prac sekretarza i sądu przy konkursie na projekt Wolnej Wszechnicy w Łodzi — Kol. Berliner.
6. w kwietniu przegląd fachowych czasopism polskich, francuskich i rosyjskich referowali Kol. Kol. Albrecht, Leyberg, Majżuk.

Poza tym 19 lutego odbyło się, wspólnie ze Stowarzyszeniem Techników, Zebranie Publiczne odczytowe, na którym prof. T. Toeplitz wygłosił referat pod tyt. „Anglia jako przykład rozwoju polityki mieszkaniowej”.

Zarząd uprzedni uchwalił uruchomić przy Oddziale czytelnię pism zawodowych i abonować czasopisma fachowe. Wykonanie powyższego natrafia na trudności ze względu na to, że Stowarzyszenie Techników po długiej zwłoce ustosunkowało się negatywnie w sprawie wspólnego korzystania z lokalu bibliotecznego.

W dniu 5.IV b. r. ukonstytuował się nowy Zarząd w składzie:

Prezes	— Kol. Radosław Hans
vice - Prezes	— „ Stefan Derkowski
Sekretarz	— „ Erwin Illichman
Skarbnik	— „ Mikołaj Majżuk
Członkowie Zarządu	— „ Jerzy Berliner
	— „ Stanisław Albrecht
ref. prop. nauk.	— „ Wacław Leyberg.

Zarząd kontynuuje program poprzedniej kadencji.

Komisję Rewizyjną stanowią Kol. Kol. Karol Kopec, Władysław Kwapiszewski, Eugeniusz Kralkowski.

Oddział w Łodzi liczy 57 członków, w tym 8 członków Placówki w Kaliszu.

Placówka w Kaliszu otrzymała zapewnienie od p. prezydenta m. Kalisza, że wobec zamierzonej restauracji zabytkowego budynku tzw. „Rogatki” możliwe jest oddanie go do użytku Placówce.

Opracowano i uchwalono Regulamin Placówki.

Zwrócono się do p. Prez. Sądu Okręgowego w Kaliszu o wyznaczenie biegłych do spraw budowlanych za pośrednictwem Placówki.

Placówka uzyskała od Wydz. Technicznego prawo delegowania swego przedstawiciela do prac związanych z zatwierdzeniem planów budowlanych.

Walne Zebranie Oddziału uchwaliło zgłosić akces do O.Z.N.

Wystosowano dezyderat do Zarządu Głównego SARP. by poczyniono kroki dla umożliwienia Kolegom pracującym na prowincji wyjazdu na wystawę paryską.

ODDZIAŁ W ŁUCKU.

Sprawozdanie za czas od 1.X.1936 do 1.V.1937.

Oddział liczy 29 członków. W ramach Oddziału istnieje placówka w Równem licząca 6 członków.

W dniu 7.III odbyło się Walne Zebranie Oddziału. Wybrano nowy Zarząd w składzie:

Prezes Oddziału: Franciszek Kokesz

Sekretarz: Władysław Stachoń

Skarbnik: Tadeusz Sadkowski

Członkowie Zarządu: Tadeusz Krafft i Sergiusz Tymoszenko.

Komisja Rewizyjna: Adam Jurewicz, Jan Siemiątkowski, zast. Henryk Białoobzeski.

Powzięto szereg uchwał i dezyderatów dotyczących: obsady samorządów województwa wołyńskiego przez architektów i unormowania warunków ich pracy; konieczność ogłaszania konkursów architektonicznych na obiekty większe, względnie wybitnie architektoniczne, wznoszone na terenie województwa; urządzania wystaw i publikacji prac członków Oddziału; konieczności częstszych zjazdów koleżeńskich.

Na Walnym Zebraniu zostały wygłoszone 2 referaty: kol. W. Stachonia o organizacji służby architektonicznej państwowej i samorządowej na terenie województwa wołyńskiego i kol. S. Słowikowskiego: o konkursach architektonicz-

nych, jako czynnika podniesienia poziomu architektury.

ODDZIAŁ W POZNANIU.

Sprawozdanie za okres od 1.X.1936 do 1.V.1937 r.

1) Oddział liczy 28 członków. W okresie sprawozdawczym odbyło się 10 zebrań, w tym Walne Zebranie w dniu 9.XI 1936 r., na którym dokonano wyborów nowego Zarządu, w skład którego weszli kol. kol.:

prezes	— M. Andrzejewski
v-prezes	— E. Chmielewski
sekretarz	— W. Onitcz
skarbnik	— M. Wlekliński
komisja rewizyjna	— Sawicki i Weichert.

2) Oddział nasz brał udział w październikowej wystawie „Sztuka, Kwiaty, Wnętrze”, na której były wystawione prace kolegów: Andrzejewskiego, Czarneckiej, Czarneckiego, Chmielewskiego, Kozierowskiego, Mieczkowskiego, Sawickiego, Skibniewskiej, Skibniewskiego, Tuszowskiego i Zbijewskiego.

Podczas przyjęcia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej prof. Ignacego Mościckiego, w Pałacu Działyńskich przez przedstawicieli Zrzeszeń Artystycznych, kol. Andrzejewski wygłosił referat o organizacji Koła i Stowarzyszenia Architektów R. P. w Poznaniu.

3) Na zebraniach prócz spraw bieżących i organizacyjnych SARP'u były wygłoszone następujące referaty i odczyty:

19.X.36. — kol. Eysymontt: „Sprawozdanie ze Zjazdu Delegatów SARP. w Warszawie”.

18.I.37. — kol. Andrzejewski: „Szkolnictwo Zawodowe”.

8.II.37. — kol. Sawicki: „O Dreźnie”.

22.II.37. — zaproszony inż. Twardowski: „Zakres badań stacji doświadczalnej przy Państwowym Szkole Budownictwa w Poznaniu”.

22.III.37. — kol. Tuszowski: „O stanie budownictwa w Poznaniu w ostatnich 5-ciu latach”.

19.IV.37. — kol. Skibniewski: „Ochrona cech regionalnych w budownictwie miejskim i ochrona krajobrazu”.

W rezultacie została wyłoniona Komisja, która opracowuje odpowiedni memoriał, a na Walnym Zjeździe zgłoszono konkretny wniosek, celem zapobieżenia istniejącemu stanowi rzeczy.

4) W sprawie O.Z.N. Oddział zajął stanowisko zgodne z oświadczeniem Zarządu Głównego z dnia 6.IV.1937 r.

5) W związku z oświadczeniem Zarządu

Głównego w sprawie zajęć na wyższych uczelniach, Oddział zaprotestował przeciwko tego rodzaju ogłoszeniom w piśmie czysto fachowym jakim jest Komunikat SARP.

6) Nawiązując do powyższego wystąpienia, Oddział zgłosił na Walne Zebranie Delegatów SARP. wniosek o wprowadzenie paragrafu aryjskiego.

ODDZIAŁ W WARSZAWIE.

Sprawozdanie za okres od 5.V.37 do 25.V.37 r.

Wybrany na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu Oddziału Warszawskiego SARP. Zarząd ukonstytuował się na posiedzeniu w dniu 7.V.37 r. następująco:

Prezes	— Kol. Prof. Rudolf Świerczyński
Wiceprezes	— Kol. Konstanty Jakimowicz
Sekretarz	— Kol. Aleksander Kafarski
	— Kol. Stanisław Murczyński

Skarbnik — Kol. Tadeusz Zandfos.

Propaganda i Redakcja Komunikatu — Kol. Piotr Biegański i Kol. Stanisław Fiszer.

Sekcje i Konkursy — Kol. Stanisław Georgovich.

Gospodarz lokalu — Kol. Witold Lalewicz.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 3 zebrania Zarządu; pism wpłynęło 13 — wyszło 12.

Liczba członków na dzień 25.V.37. — wynosi 517.

Wobec bardzo krótkiej kadencji urzędowania Zarząd skierował swą działalność głównie do wypełnienia uchwał i dezyderatów Nadzw. Walnego Zebrania.

Załatwiono następujące sprawy:

1) Na podstawie uchwalonego wniosku w sprawie enuncjacji poprzedniego Zarządu Oddz. Warszawskiego SARP, w związku z zajęciami na Wydziale Architektury — Zarząd wysłał pisma do Redaktora Politechniki Warszawskiej, Dziekana Wydz. Architektury, profesorów Wydz. Architektury, inż. arch. Talko-Porzeckiego i Związku Słuchaczy Architektury.

Wykonanie punktu uchwały dotyczącego się podania jej do prasy przekazane zostało wg. kompetencji Zarządowi Głównemu.

2) Sekcja Studencka O.W.SARP. pismem z dnia 12.V.37 r. zawiadomiła, że na Zebraniu Likwidacyjnym w dniu 11.V.37 r. rozwiązała się — tym samym sprawa tej Sekcji została załatwiona.

Zarząd nawiązał ponownie, zerwany skutkiem enuncjacji poprzedniego Zarządu w sprawie zajęć na Wydziale Architektury, kontakt ze Związkiem Słuchaczy Architektury. Na wstępie

przystąpiono do uzgodnienia form współpracy obu organizacji.

Poza tym Zarząd pismem z dnia 13.V.37 r. zwrócił się do Zarządu Głównego SARP o umieszczenie na porządku obrad Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów SARP następującego punktu:

„Votum nieufności dla Zarządu Głównego i ewentualne wybory Zarządu Głównego”.

Umieszczenie tego punktu Zarząd uważał za konieczne, jako dalszą akcję rozpoczętą na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu O.W. w dn. 5.V.37 r. w sprawie enuncjacji w związku z zajęciami na Wydz. Arch.

Stała Wystawa Materiałów i Elementów Budowlanych.

Zarząd wysłuchał sprawozdania zaangażowanego urzędnika dla zorganizowania Wystawy. Wobec jego oświadczenia, że powierzone mu czynności organizacyjne zostały zakończono, zrezygnowano z jego współpracy.

Ponieważ Zarząd uznał sprawozdanie urzędnika za niewystarczające, postanowiono zwrócić się do Przewodniczącego Komisji Wystawy o

wyczerpujące informacje, które dałyby Zarządowi możliwość zapoznania się z całokształtem sprawy i powzięcia decyzji, o której członkowie Oddziału będą w swoim czasie powiadomieni.

ODDZIAŁ W WILNIE.

Sprawozdanie za okres od 1.X.1936 do 1.V. 1937.

Członków w okresie sprawozdawczym Oddział liczył 23. Zebrań ogólnych odbyło się 7. Treścią Zebrań było omawianie bieżących spraw organizacyjnych i zagadnień aktualnych urbanistycznych i architektonicznych. Referatów wygłoszono 2, z których jeden miał charakter odczytu publicznego.

Delegaci Oddziałów SARP. brali udział w pracach Rady Wileńskich Zrzeszeń Artystycznych i w Społecznej Komisji Urbanistycznej. W obu tych Instytucjach delegaci SARP'u weszli w skład Zarządów.

Ostatnio Oddział SARP'u zorganizował na zlecenie Dyrekcji Ubezpieczalni Społecznej Konkurs Powszechny Nr. 79 na Projekt Ubezpieczalni Społecznej w Wilnie.

SPRAWOZDANIE KASOWE ZARZĄDU GŁÓWNEGO SARP. ZA ROK 1936/37.

Zamknięcie rachunkowe Zarządu Głównego SARP. za III-ci rok budżetowy od 1. III. 36 do 1. III. 37.

W i n i e n:

Wydatki w III r. budżet.	
1936/37	43247.06
Pozostałość w kasie na	
1. III. 1937	16534.49
	<hr/>
	59781.55

SARP. za III-ci rok budżetowy od 1. III. 36 do 1. III. 37.

M a:

Nadwyżka wpływów z II	
roku budżetowego	1454.79
Dochód w III-im roku bu-	
dżetowym	58326.76
	<hr/>
	59781.55

RACHUNEK DOCHODÓW I WYDATKÓW w III-im roku budżetowym od 1. III. 36 do 1. III. 37.

W y d a t k i:

Sekretariat	5031.50
Lokal	4274.55
Składki członkowskie	547.90
Dochody niestałe	1173.11
Konkursy	26808.05
Komunikat	5314.95
Sąd Fachowy	97.00
Nadwyżka wpływów w	
r. 1936/37	16534.49
	<hr/>
	59781.55

D o c h o d y:

Sekretariat	286.98
Lokal	2141.99
Składki członkowskie	6629.06
Dochody niestałe	627.51
Konkursy	44762.02
Komunikat	3759.20
Sąd Fachowy	110.00
Sąd Koleżeński	10.00
Nadwyżka wpływów w	
r. 1935/36	1454.79
	<hr/>
	59781.55

RACHUNEK DOCHODÓW I WYDATKÓW

za okres od 1. III. 37 do 1. VI. 1937 r.

(IV-ty rok budżetowy)

Wydatki:

Sekretariat	1603.73
Lokal	1080.82
Składki członkowskie	129.35
Dochody niestałe	65.50
Konkursy	25831.85
Komunikat	2738.43
Sąd Fachowy	80.00
Nadwyżka wpływów na 1. VI. 1937	323.28
	31852.96

Dochody:

Lokal	423.17
Składki członkowskie	2064.90
Dochody niestałe	56.00
Konkursy	11181.10
Komunikat	1480.90
Sąd Fachowy	102.40
Sąd Koleżeński	10.00
Nadwyżka wpływów z poprzedniego r. budżet.	16534.49
	31852.96

SPRAWOZDANIE KOMISJI REWIZYJNEJ.

Protokół Komisji Rewizyjnej SARP. z 28 maja 37 r.

Komisja Rewizyjna SARP., w składzie: L. Tomaszewskiego, Wacława Wekera i Eug. Piotrowskiego dokonała w dniu 28 maja r. b. rewizji ksiąg kasowych Zarządu Głównego SARP., prowadzonych przez Skarbnika SARP. Kol. Anatoliję Piotrowską.

Komisja Rewizyjna, po szczegółowym przejrzaniu przedstawionych dokumentów, stwierdziła zgodność księgowanych pozycji z dowodami kasowymi. Stan kasy zgodnie z książkami kasowymi wynosił na dzień 28 maja b. r. 323 zł. 28 gr.

W wyniku przeprowadzonego badania Komisja Rewizyjna zaleciła sporządzenie zestawienia kasowego i przedstawienie go Walnemu Zebraniu SARP. oraz stwierdzając z zadowoleniem skrupulatność w prowadzeniu ksiąg kasowych, stawia wniosek o udzielenie Zarządowi Głównemu SARP. absolutorium za jego dotychczasową gospodarkę finansową Stowarzyszenia.

(—) L. Tomaszewski

(—) Eug. Piotrowski

Nie mogąc być obecnym na posiedzeniu, przyłączam się do nieniejszego oświadczenia Komisji Rewizyjnej.

(—) Teodor Bursze

PRELIMINARZ BUDŻETOWY

na okres od 1.VI.1937 r. do 1.VI.1938 roku

Wpływy.

A. Stałe.

1. Lokal: (wpłaty Oddziału Warszawskiego)

a) Komorne	900.—	
b) Ogrzewanie	140.—	
c) Światło	72.—	
d) Sala	350.—	
e) Telefon	300.—	
f) Woźny	325.—	2087.—

2. Składki członkowskie 12000.—

3. Komunikat:

a) Ogłoszenia	3000.—	
b) Prenumerata	50.—	
c) Sprzedaż	50.—	
d) Wpłaty Oddziałów za druk odczytów	1500.—	4600.—

Razem wpływy stałe 18687.—

B. Niestate.

1. Dochody niestałe	—
2. Konkursy	2000.—
3. Sąd Fachowy	100.—
4. Sąd Koleżeński	50.—

Razem wpływy niestałe 2150.—

A. Wpływy stałe	18687.—	
B. Wpływy niestałe	2150.—	
	<u> </u>	
Ogółem	20837.—	
	<u> </u>	

4. Komunikat:		
a) Druk Komunikatu	7000.—	
b) Wysyłka	400.—	
c) Koperty	200.—	
d) Administracja	200.—	
e) Akwizycja ogłoszeń	1050.—	
f) Świadcstwo przem.	150.—	9000.—
	<u> </u>	

Wydatki.

A. Stałe.

1. Sekretariat:

a) Kierownik	3000.—	
b) Sekretarka	1440.—	
c) Pomoc	600.—	
d) Bilet tramwajowy	180.—	
e) materiały pisemne, porto, różne itp.	900.—	
f) Dziennik Ustaw	32.—	6152.—
	<u> </u>	

2. Lokal:

a) Komorne	1800.—	
b) Ogrzewanie	280.—	
c) Światło	144.—	
d) Sala	500.—	
e) Telefon	600.—	
f) Woźny	650.—	3974.—
	<u> </u>	

3. Składki członkowskie — inkaso 600.—

5. Propaganda

500.—

Razem wydatki stałe 20226.—

B. Niestale.

1. Konkursy (ogłoszenia o konkursach zagranicznych)	150.—
2. Sąd Fachowy	97.—
3. Sąd Koleżeński	25.—
	<u> </u>

Razem wydatki niestałe 272.—

A. Wydatki stałe 20226.—

B. Wydatki niestałe 272.—

Ogółem: 20498.—

· Rezerwa 339.—

20837.—

Skarbnik: (—) **Anatolia Piotrowska**

K O M U N I K A T Y

ZARZĄD GŁÓWNY

W okresie sprawozdawczym wybrany na IV Zwyczajnym Zebraniu Delegatów Stowarzyszenia Architektów Rzeczypospolitej Polskiej w dn. 30 maja 1937 r. Prezesem Zarządu Głównego Prof. Adolf Szysko-Bohusz zwołał zebranie członków Zarządu Głównego, który ukonstytuował się:

V-prezes: Juliusz Żórawski (Tor I)
V-prezes: Kazim. Tołłoczko (Tor II)
Sekretarz generalny: Czesław Duchnowski
Skarbnik: Jan Szperling
Członkowie Zarządu: Tadeusz Dziegielewski
Stanisław Gergovich
Władysław Pieńkowski
Eugeniusz Piotrowski.

W dniu 7.VI.1937 r. w wspólnym posiedzeniu nowego Zarządu z dawnym Zarządem Głównym odbyło się przejęcie agend.

Powołano do życia Komisję Współpracy z Zagranicą i na członków jej uproszono: Kol. Kol. A. Gravier, K. Jakimowicza, L. Niemojewskiego, J. Najmana, St. Majewskiego i T. Tołwińskiego. Delegatem Zarządu Głównego do tej Komisji został kol. W. Pieńkowski.

Na ręce Zarządu Głównego wpłynęła rezygnacja kol. J. Gomólińskiego z kierownictwa biura sekretariatu Zarządu Głównego.

Na miejsce kol. J. Gomólińskiego został powołany kol. M. Kuźma.

Na kierowników Społecznego Biura Pośrednictwa Pracy przy SARP. zostali powołani kol. kol. J. Żukowski i Z. Stępiński. Poprzedni kierownicy Biura kol. kol. Chajkin i H. Kosmólska-Szulcowa zgłosili rezygnację.

Sprawy konkursowe zostały oddane w ręce kol. T. Dziegielewskiego.

Sprawy konkursowe zostały oddane w ręce kol. S. Gergovicha.

RADA SARP.

Na zwołanym przez kol. Prezesa SARP. posiedzeniu Rady w dniu 21.VI.1937 r. Rada SARP. wysłuchała i przedyskutowała następujące sprawy:

1. Sprawę Naczelnej Organizacji Inżynierów zreferowaną przez kol. kol. G. Trzcńskiego i Eug. Piotrowskiego.

Rada zaleciła Zarządowi Głównemu stały kontakt z powyższą organizacją.

2. Sprawę zabudowania Dzielnicy Marszałka Piłsudskiego w Warszawie; Poleciała Zarządowi Głównemu nawiązać kontakt z Tow. Urbanistów Polskich i wspólnie z tym Towarzystwem poczynić starania u Władz miejskich i w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych o naświetlenie w jak najszerszym zakresie zagadnień urbanistycznych, zawartych w projekcie przygotowywanym przez przedstawicieli SARP. i TUP.
3. Sprawę organizacyjną Toru II-go zreferowaną przez kol. Wice-prezesa K. Tołłoczkę.
4. Sprawę listu kol. kol. A. Paprockiego i G. Trzcńskiego z decyzją umieszczenia tego listu bez komentarzy w Komunikacie SARP.

Warszawa, dn. 26.V.1937 r.

Do Zarządu Głównego SARP.

na ręce Kolegi Prezesa arch. Romualda Millera.

Polityczne wystąpienie b. Zarządu Oddziału Warszawskiego SARP. w znanej sprawie tzw. „zajść żydowskich na wyższych uczelniach”, oraz polityczne zaangażowanie się Zarządu Głównego w tej sprawie w formie pisma do Wydziału Architektury Pol. Warsz. i odezwy, ogłoszonej przez Zarząd Główny w Komunikacie SARP., wprowadziły do organizacji naszej obojętną walkę obozów politycznych nigdy dotychczas na terenie SARP. niedopuszczaną.

Wymienione posunięcia Zarządu Głównego przeprowadzane były zupełnie nieznacznie i wypadkową większością głosów, mimo wyraźnych sprzeciwów pozostałych członków, czy to co do meritum, czy co do formy załatwienia sprawy, wbrew dotychczasowym zwyczajom ujawniania nazwem na sprawach jedynie uchwalonych jednoznacznie.

Osobiście, zajęty sprawami zawodowymi poza Warszawą, nie byłem obecny przy załatwieniu tych spraw, natomiast zarówno w rozmowach z kolegami z Zarządu a szczególnie z Kolegą Prezesem, ajk również na najbliższych po tych faktach zebraniach, wyrażałem kategoryczne zdanie, nie zgadzając się na sposób załatwienia tych spraw, i wogóle przeciwko zajmowaniu się nimi. Wskazywałem między innymi mianowicie na niebezpieczeństwo rozognienia na terenie naszego Stowarzyszenia niewłaściwej, a nawet

szkodliwej walki politycznej, tymbardziej, że uważałem iż sprawa wydarzeń na uczelniach zbyt błahą była, aby mogła być dostateczną przyczyną do wywołania wstrząsów w łonie naszej organizacji.

Przekonany obecnie wypadkami, jakie ostatnio zaszły na terenie SARP. o słuszności moich poglądów, równocześnie całkowicie zgadzając się z wystąpieniami przeciwko obu Zarządom, niniejszym zgłaszam natychmiastową rezygnację z godności członka Zarządu Głównego i związanych bezpośrednio z tym stanowiskiem agend.

Votum nieufności, które, jak spodziewać się należy, otrzyma Zarząd Główny od plenum Walnego Zgromadzenia Delegatów, będzie zdaniem moim, zupełnie zasłużone. Mimo mojej obecnej rezygnacji uważać będę, że votum to dotyczyć będzie również mojej osoby solidarnie z Zarządem, ponieważ niedość widać kategorycznie przeciwstawiłem się politycznej akcji grupy kolegów z Zarządu.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

(—) Adam Paprocki

Do Zarządu Głównego SARP.
na ręce p. Prezesa R. Millera.

Podzielając pogląd kol. A. Paprockiego, którego wyrazem były kilkakrotne wystąpienia moje na posiedzeniach Zarządu Głównego i rozmowy z kol. Prezesem, zgłaszam również moje wystąpienie z Zarządu Głównego.

(—) G. Trzeciński

26. V. 37.

ODDZIAŁ W CZĘSTOCHOWIE

W dniu 28 maja r. b. odbyło się Walne Zebranie Oddziału, na którym dokonano wyboru Zarządu w następującym składzie:

prezes — kol. Edward Usakiewicz
vice-prezes — kol. Zygmunt Deuar
sekretarz — kol. Marian Ficenes
skarbnik — kol. Kazimierz Sobieraj.

ODDZIAŁ W GDYNI

W dniu 21 maja r. b. odbyło się Doroczne Walne Zebranie Oddziału, na którym dokonano wybory Władz Oddziału. W skład nowego Zarządu weszli kol. kol.

Tadeusz Jędrzejewski jako Prezes
Stefan Rudolf „ V.Prezes
Bolesław Malisz „ Sekretarz
Andrzej Uniejewski „ Zast. Sekretarza
Tadeusz Kossak „ Skarbnik
Wsiewołod Kulesza „ Zast. Skarbnika

W skład Komisji Rewizyjnej weszli kol. kol.:

Jerzy Müller, Stanisław Garliński, Eugeniusz Maciejewski.

Do Kolegium Sędziów i Sekretarzy Konkursowych wybrano:

jako Sędziów kol. Stanisław Filipkowski
kol. Eugeniusz Maciejewski
kol. Jan Kalinowski
jako Sekretarzy kol. Stanisław Miecznikowski
kol. Bolesław Malisz
kol. Stanisław Dąbrowski.

Sekretariat Oddziału czynny codzień od 16 do 18. Adres Sekretariatu: Skwer Kościuszki 14/7a. tel. 12-06.

ODDZIAŁ W WARSZAWIE

Zwyczajne Walne Zebranie Oddziału Warszawskiego SARP.

Dnia 25.V.1937 r. odbyło się Zwyczajne Walne Zebranie Oddziału Warszawskiego SARP.

Porządek obrad:

- 1) Otwarcie Zebrania i wybór Prezydium.
- 2) Odczytanie i przyjęcie protokołu z Nadzwyczajnego Walnego Zebrania w dniu 5.V.1937.
- 3) Sprawozdanie Kasowe Zarządu.
- 4) Sprawozdanie Zarządu.
- 5) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
- 6) Dyskusja nad sprawozdaniami.
- 7) Preliminarz budżetowy na rok 1937/38.
- 8) Wybory:
 - a) Przewodniczącego Oddziału,
 - b) 8 Członków Zarządu,
 - c) 2 Członków Komisji Rewizyjnej,
 - d) Delegatów na Walne Zebranie SARP.
- 9) Wybory uzupełniające sędziów i sekretarzy konkursowych.
- 10) Wnioski członków zgłoszone w terminie regulaminowym.

Zebranie zagał kol. Prezes Świerczyński, proponując na przewodniczącego kol. Rogaczewskiego, którego kandydaturę przyjęto przez aklamację.

Przewodniczący powołał do Prezydium kol. kol. Duchnowskiego, Ilnatowicza, Rybczyńskiego i Józefa Fiszera. Po odczytaniu protokołu z poprzedniego Nadzwyczajnego Zebrania kol. Szulc odczytał i złożył pisemne uzupełnienie wyjaśnień w sprawie zbiórki pieniężnej na wdowy po poległych w zajęciach krakowskich. Z wyjaśnień tych wynika, że pieniądze zostały przekazane wdowom po poległych za pośrednictwem Ligi Obrony Praw Człowieka i Obywatela i że Liga była wówczas legalnie działającą instytucją.

Przyjęto protokół z poprzedniego Walnego Zebrania.

Zarząd złożył sprawozdanie kasowe za czas od 1.V.36 do 30.IV.37 zamykające się po stronie wpływów i wydatków kwotą zł. 10873 gr. 55.

Kol. Kafarski odczytał sprawozdanie Zarządu za okres od 5.V.37 do 20.V.37, Kol. Lilpop — sprawozdanie Komisji Rewizyjnej z dnia 11 i 25. V. 37.

Wywiązała się dyskusja nad sprawozdaniem Zarządu. Kol. Spychalski i Tworkowski wystąpili przeciwko wnioskowi złożonym przez Zarząd Oddziału Warszawskiego na Ogólne Walne Zebranie o votum nieufności dla Zarządu Głównego.

Kol. Murczyński oświadczył, że Zarząd, składając wniosek powyższy, uważał, że postępuje w myśl intencji Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Oddziału Warszawskiego.

Kol. Spychalski stawia wniosek o wyrażenie votum nieufności Zarządowi Oddziału Warszawskiego.

Wniosek poddany pod głosowanie większością głosów upadł.

Walne Zebranie udzieliło Zarządowi Oddziału Warszawskiego absolutorium oraz finansowe — Zarządowi poprzedniemu.

Odczytano preliminarz budżetowy zwyczajny i nadzwyczajny, zamykający się po stronie wpływów i wydatków kwotą 9200 zł.

Kol. Wawelberg wysunął sprawę opodatkowania projektów, składanych do Wydziału Nadzoru Budowlanego, za pomocą znaczków.

Po dyskusji uznano projekt za nierealny.

Przystąpiono do wyborów Prezesa Oddziału Warszawskiego. Wysunięto kandydatury kol. kol. Świerczyńskiego i Lacherta. Wybrany został kol. Świerczyński 134 głosami przeciw 83, które

padły na kol. Lacherta. Zgłoszono 2 listy członków Zarządu Oddziału Warszawskiego.

Po dłuższej dyskusji postanowiono głosować na Zarząd „en bloc”.

W głosowaniu lista Nr. 1 (ustępującego Zarządu) otrzymała 121 głosów, lista Nr. 2 — 59 głosów. Wstrzymujących się — 12 głosów.

Zarząd wybrano w składzie następującym: kol. kol. Biegański Piotr, Gergovich Stanisław, Fiszer Stanisław, Jakimowicz Konstanty, Lalewicz Witold, Murczyński Stanisław, Zandfos Tadeusz.

Wybrano delegatów na Walny Zjazd w osobach kol. kol.: Lilpop Franciszek, Nowakowski Tadeusz, Jakimowicz Konstanty, Tołłoczko Kazimierz, Bursze Teodor, Szperling Jan, Żórawski Juliusz, Pieńkowski Władysław, Załęski Jan, Guerquin Bohdan, Stankiewicz Henryk, Murczyński Stanisław, Krauze Jan. Zastępcy: kol. kol. Lasota Stanisław, Lalewicz Witold, Kafarski Aleksander, Zachwatowicz Jan, Piotrowski Eugeniusz, Ambroziewicz Julian, Wąsowicz Henryk.

Uzupełniono skład Kolegium Sędziów i Sekretarzy przez powołanie kol. kol.: Gutt Romuald, Tołwiński Tadeusz, Zachwatowicz Jan, Żórawski Juliusz, Kwiek Piotr, Biegański Piotr.

Wybrano Komisję Rewizyjną w składzie kol. kol.: Lilpop Franciszek, Najman Jan.

W wolnych wnioskach poruszono sprawę Wystawy Materiałów Budowlanych. W sprawie tej kol. Prezes Świerczyński oświadczył, że po dokładnym zapoznaniu się z całością zagadnienia zostanie ona poruszona na Miesięcznym Zebraniu Członków Oddziału.

Wpłynął wniosek grupy kolegów polecający delegatom Oddziału Warszawskiego na Walny Zjazd przeprowadzenie tzw. paragrafu aryjskiego w SARPie.

Kol. Murczyński zaproponował przegłosowanie tego wniosku bez dyskusji wobec tego, że sprawa jest wszystkim dokładnie znana. Wniosek przeszedł większością 105 głosów przeciw 52 głosom, przy 13 wstrzymujących się.

Podczas omawiania tej kwestii kol. Balicki w gwałtowny sposób zaatakował wnioskodawców. Wystąpienie kol. Balickiego wywołało silną reakcję większości zebranych i w rezultacie został on usunięty z sali obrad.

Sprawa zmiany Regulaminu Sądów Konkursowych została przekazana na Walne Zebranie Delegatów SARP.

Kol. kol. prof. T. Tołwiński i prof. A. Bojemski oświadczyli Zarządowi Oddziału, że cofają swoje zgłoszenia o skreślenie ich z listy członków SARP.

Zarząd Oddziału Warszawskiego SARP. otrzymał od Pana Dziekana Wydz. Arch. Pol. Warsz. list, datowany 11. VI. b. r., treści następującej:

Warszawa, dn. 11 czerwca 1937 roku.

Politechnika Warszawska
D Z I E K A N
Wydział Architektury

Do Prezydium
Oddziału Warszawskiego
Stowarzyszenia Architektów
Rzeczypospolitej Polskiej
SARP.

w m i e j s c u
ul. Czackiego 3/5

W odpowiedzi na pismo Prezydium Oddziału Warszawskiego Stowarzyszenia Architektów Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 19 maja r. b. w sprawie uchwał Nadzwyczajnego Walnego Zebrania, uprzejmie komunikuję, że Rada Wydziału Architektury z zadowoleniem przyjęła do wiadomości pismo WWPanów, jako likwidujące nieuzasadnione zarzuty, skierowane przeciwko Wydziałowi Architektury ze strony poprzedniego Zarządu.

Przy tej sposobności proszę Wielce Szanownych Panów o przyjęcie moich życzeń jak najbardziej pomyślnej i owocnej pracy na tym tak doniosłym dla naszej kultury rodzimej posterunku.

DZIEKAN WYDZIAŁU ARCHITEKTURY
Prof. Z. KAMIŃSKI

SPOŁECZNE BIURO POŚREDNICTWA PRACY

W dniu 10.VI.37 — agendy Społecznego Biura Pośrednictwa Pracy przy Zarządzie Głównym SARP'u przejęte zostały przez kol. kol. Jerzego Żukowskiego, jako przewodniczącego i Zygmunta Stępińskiego, jako zastępcę.

SBPP. urzędować będzie, tak jak dotychczas w piątki od godz. 18-ej do 20-ej.

Praca w najbliższej przyszłości polegać będzie na zareklamowaniu SBPP. nazewnątrż, co może się przyczynić do zgłaszania większej ilości wakujących posad, oraz na zreformowaniu wewnętrznej organizacji Biura, zgodnie z obowiązującymi ustawami państwowymi.

Koledzy zarejestrowani jako poszukujący pracy, winni co dwa miesiące odnawiać rejestrację, w przeciwnym bowiem razie zostaną skreśleni z listy i nie będą zawiadamiani o wakujących posadach. Odnowienie rejestracji może odbywać się osobiście lub listem poleconym.

Poza tym Koledzy, którzy postanowili wejść w kontakt ze zgłaszającymi pracę, proszeni są o zawiadomienie listowne SBPP. w wypadku objęcia posady.

Są do objęcia od zaraz 4 posady w Okręg. Urzędzie Bud. Nr. IX w Brześciu n/B. Wynagrodzenie 300 zł. Możliwość zaangażowania na stałe.

SPROSTOWANIE

W sprawozdaniu z Konkursu Nr. 76 na bloki mieszkaniowe w Sosnowcu zamieszczonym na stronie 13 Komunikatu Nr. 5 zostało mylnie wydrukowane nazwisko autora pracy Nr. 8, które brzmi: inż. arch. Jan Bitny-Szlachta.

RÓŻNE

Od Pana Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy nadeszło na ręce Przewodniczącego IV Walnego Zjazdu Delegatów SARP. pismo treści następującej:

Warszawa, dn. 2 czerwca 1937 r.

PREZYDENT
Miasta Stołecznego Warszawy

JWielmożny Pan
Inż. Arch. Marian Kossakowski
Przewodniczący IV Walnego Zjazdu
Delegatów Stowarzyszenia Architektów R.P.
w m i e j s c u

Dziękując uprzejmie za słowa depezy, nadesłanej mi przez IV Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Architektów, miło mi wyrazić szczerze zadowolenie z ofiarowanej przez WPanów współpracy z Zarządem Miejskim i mam nadzieję, że współpraca ta da jak najlepsze wy-

nik, czego dotąd nie mogłem osiągnąć z poprzednimi Władzami Stowarzyszenia.

Starzyński.

Od Pana Dziekana Wydz. Arch. P. W. otrzymaliśmy, z prośbą o zamieszczenie, następujący komunikat:

Komitet tymczasowy uczczenia pamięci zmarłego Profesora Wydziału Architektury Politechni-

ki Warszawskiej, znakomitego architekta polskiego, ś. p. Czesława Przybylskiego podaje do ogólnej wiadomości, że składki na fundusz stypendialny Imienia Zmarłego wpłacać można na konto P.K.O. Tymczasowej Komisji Uczczenia Pamięci ś. p. Profesora Czesława Przybylskiego — Nr. 10180 — wyłącznie do dnia 1 października 1937 roku.

Po tym terminie składki będą nieodwołalnie zamknięte i suma uzyskana zostanie użyta zgodnie z przeznaczeniem.

ROBOTY MALARSKIE

ilustr. J. Sianożęcki.

Pisząc o robotach malarskich, ograniczyłem się do rozpatrzenia kwestii z punktu widzenia kierownika budowy, nie dotykając samej chemicznej strony tego zagadnienia.

MALOWANIE TYNKÓW.

Przed omówieniem sposobów malowania tynków należałoby kilka słów poświęcić jego właściwościom.

Tynki wapienne — stosowane wewnątrz budynków nadają się po dokładnym wyschnięciu do pokrywania wszystkimi rodzajami farb.

Chemicznie obojętna, jednolicie ssącą powłokę tworzy tynk dopiero po upływie roku. W praktyce maluje się go dużo wcześniej, a jego reakcja na pokrycie farbą i wsiąkliwość jest na każdej budowie inna. Zależy to od jakości tynku, stosunku wapna i piasku w zaprawie (wyprawa chuda i tłusta) i techniki tynkowania. Wyprawa chuda (ponad 3 części piasku na 1 wapna), posiadająca zbyt wielką ilość piasku, jest nazbyt wsiąkliwą; woda z pędzla wsiąka momentalnie w ścianę i utrudnia rozproszanie farby, po pomalowaniu zaś widoczne są grube smugi tzw. „sznary”, — tłusta (zbyt wielka ilość wapna) o mniej niż 2 częściach piasku na 1 wapna i źle wymieszana jest z kolei za mało wsiąkliwa; farba z niej ścieka, a po wyschnięciu w miejscach skupienia czystego wapna tworzą się połyskliwe plamy.

Najniepraktyczniejsze i najniebezpieczniejsze są tynki zacierane filcowymi packami. Wyprawa zacierana filcem posiada na wierzchu cienką skorupę czysto wapienną, odznacza się nierówną wsiąkliwością i ma cały szereg włoskowatych pęknięć. Przy malowaniu klejowym pędzel zostawia grube smugi, farba wsiąka nierówno, w jednym miejscu ścieka, w drugim tynk ciągnie.

Przy malowaniu olejnym miejsca włoskowatych pęknięć zmieniają kolor („wychodzą”) tak, że cała ściana pokrywa się siatką i trzeba ścianę niezliczoną ilość razy malować, żeby wadę tę usunąć. Streszczając się — mury zacierane filcem posiadają jednocześnie złe właściwości tynków zbyt chudych i zbyt tłustych.

Chemiczne niebezpieczeństwo dla pokrycia farbą stanowią zawarte w tynkach wapiennych, a w większym stopniu w półcementowych — alkalia. Normalnie wystarczy zneutralizowanie mlekiem wapiennym i mydlenie, w wypadkach specjalnych trzeba użyć fluatów (połączenie kwasu fluorokrzemowego), lub według recept tradycji malarskich — pomalować krowim mlekiem, albo rzadką farbą olejną. Zacieki po wyschnięciu dają na tynkach rdzawe plamy; usuwa się je przez pomalowanie cementem, szelakiem.

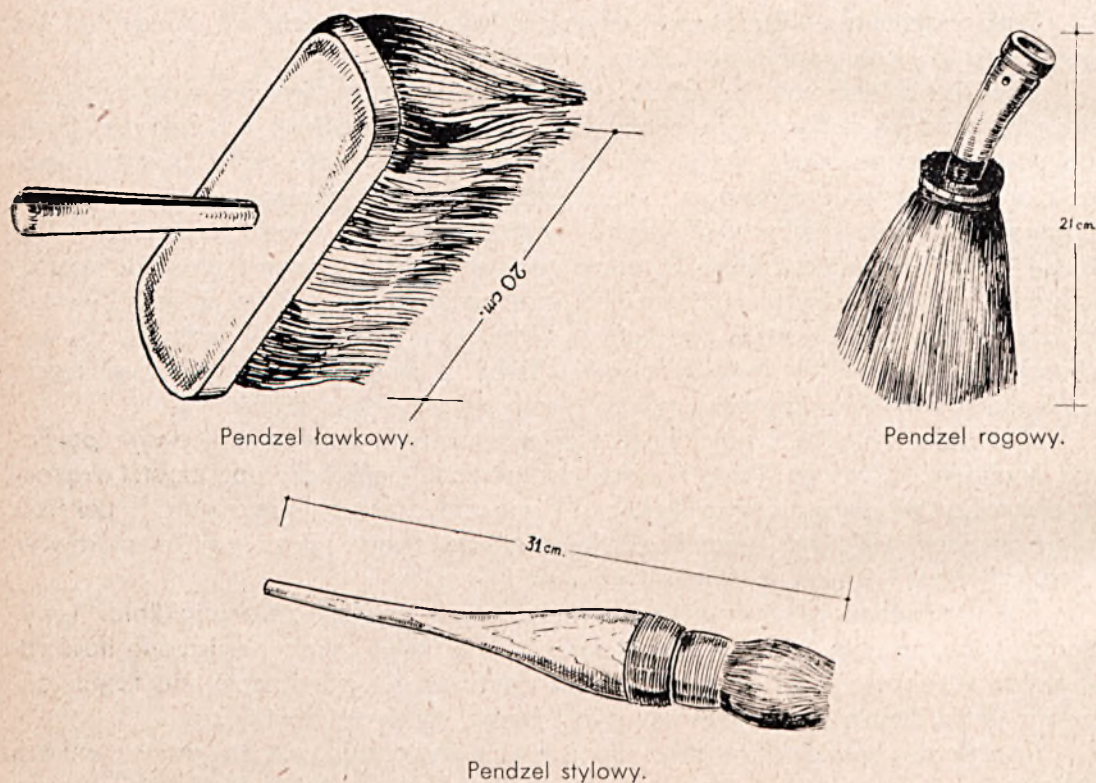
Tynki półcementowe i cementowe, jako trwalsze od wapiennych, stosowane na fasadach budynków, w westybulach, klatkach schodowych itp., maluje się farbami krzemianowymi tzw. Keima lub wapiennymi. Zaprawa cementowa i półcementowa działa w mocniejszym stopniu alkalicznie i schnie dłużej. Nie nadaje się wobec tego do malowania farbą klejową, jako zbyt delikatną, a olejną — ze względu na wilgoć i sole w niej zawarte, które farbę olejną rozpuszczają. Przed malowaniem należy tynki półcementowe prawie zawsze zneutralizować fluatami. We Francji maluje się je farbami Stic B., u nas nie wprowadzonymi na rynek, które idealnie rozwiązały to zagadnienie. Są one absolutnie nie wrażliwe na wodę, dają się zmywać, nie szkodzą

im procesy chemiczne, zachodzące w tynkach, posiadają duże bogactwo palety a następnie pozwalają tynkom transpirować. Używa się ich do malowania fasad, wewnątrz kościołów, sal publicznych itd.

Tynk gipsowy — sztablatura daje się pokrywać wszelkiego rodzaju farbami po uprzednim dokładnym przygotowaniu.

Przechodząc do samych technik malowania, zaczniemy od najprymitywniejszej — od malowania **farbami wapiennymi**.

Stosowane jest jedynie na nowych jeszcze nie malowanych tynkach, w pomieszczeniach narażonych na wilgoć, jak piwnice (farby wapienne są teoretycznie na wilgoć nie wrażliwe), lub przy dużej i taniej produkcji w pomieszczeniach mieszkalnych. Nawiasem mówiąc, farby wapienne są najczęstszą namiastką i zafałszowaniem farb klejowych. Produkcja i materiał są tańsze, a różnice zewnętrzne między jedną a drugą techniką dość trudne do zauważenia.

Przygotowanie farby. W beczce rozbija się wapno lasowane z wodą w stosunku $\frac{1}{4}$ wapna na 1 wody. Proporcja ta jak i następne, które są podane, jest jedynie orientacyjna a nie stanowi recepty, zmienia się w zależności od charakteru tynku, koloru farby itd. i dobranie jej jest rzeczą doświadczenia podmajstrzego. Wapno winno być możliwie stare, minimum kilkuletnie, gdyż tylko takie jest dokładnie zlasowane i nie wyciera. Celem zapobiegnięcia wycieraniu dodaje się niekiedy do farby wapiennej sól kuchenną lub łój bydlęcy, rozpuszczony w świeżo gaszonym wapnie. Otrzymane w ten sposób rzadkie mleko wapienne jest już farbą, którą można malować sufity. Po dodaniu barwików wytrzymałych na alkalia, a więc barwików ziemnych, jak ugiel i zieleń ziemna, czerwień żelazowa i czernie kostna i żelazowa, otrzymujemy farbę ścienną w jasnych tonach: kremowym, szarym (tzw. perłowym), różowym, niebieskawym, i zielonawym; innych odcieni otrzymać nie można. Wszystkie farby wapienne są bardzo jasne i mają ton zimny i nieprzyjemny. Technika malowania ogranicza się do kilkakrotnego chłapnięcia ścian wyżej wymienioną farbą.

Narzędzia: pendzle ławkowy i stylowy lub rogowy.

Wydajność: 300 mtr. kw. — 8 godzin — 1 robotnik.

Efekt osiągnięty farbami wapiennymi jest nader ubogi, barwa ścian jest zawsze blada i zimna, sufity są zbyt białe, nie mają przyjemnego ciepła tonu farby klejowej. Poza tym gdy farba klejowa widocznie kryje tynk, farba wapienna ze względu na swą rzadkość robi wrażenie jedynie zabarwienia. Zaletami tej techniki jest jej taniość, szybkość produkcji i właściwości dezynfekcyjne farby wapiennej. Wadą — nieprzystępny wygląd, duża wrażliwość na uszkodzenia mechaniczne, wycieranie i nietrwałość. Po roku sufity żółkną, a ściany ciemnieją i dostają plam.

MALOWANIE KLEJOWE.

Najbardziej rozpowszechniona metoda pokrywania ścian wewnątrz budynku, możliwa do wykonania dopiero po dokładnym wyschnięciu tynków.

a) Malowanie klejowe farbami jasnymi i półpełnymi — zawartość barwika w farbie od 5 do 60% (sprawdza się to na podstawie próbek, z podaniem procentowej ilości barwika).

Przygotowanie farby. Farba klejowa składa się z tonu (kredy niepłatwionej), barwików ziemnych lub mineralnych (nigdy anilinowych) i jako spoiwa — kleju skór nego, możliwie w najlepszym gatunku oraz kłajstru z żytniej mąki. Ton i barwiki moczy się na 12 godzin przed przygotowaniem farby, następnie na 1 kubel (10 litrów) tonu bierze się $\frac{2}{3}$ kubła (7 litrów) wody, wyrabia ręką na gęstą masę, następnie barwi na żądany odcień i wlewa rozgrzany klej skórny, który ma tę właściwość, że gęstą masę tonu i barwików rozrzedza momentalnie do konsystencji śmietany. Proporcja kleju: 7 tabliczek na 10 litrów (kubel) koloru ściennego, 3 tabliczki oraz kłajster z mąki żytniej na kubel koloru sufitowego. Otrzymaną farbę cedzi się przez sito i wypróbowuje jej moc na dłoni lub kawałku papieru. Farba przeklejona łąszczy się, niedoklejona — wyciera. Jako podścieliska można używać w farbach klejowych zamiast tonu kredy. Daje ona farbę bielszą, ale zbyt gęstą, a przy malowaniu pendzel zostawia „sznary”. W Niemczech używa się do zaprawiania farb klejowych Litoponu (siarczan baru + siarczan cynku). Materiał ten daje farbę idealnie białą, łatwą do prowadzenia, a przy zbarwieniu kolory są dużo czystsze i żywsze niż zaprawione na tonie.

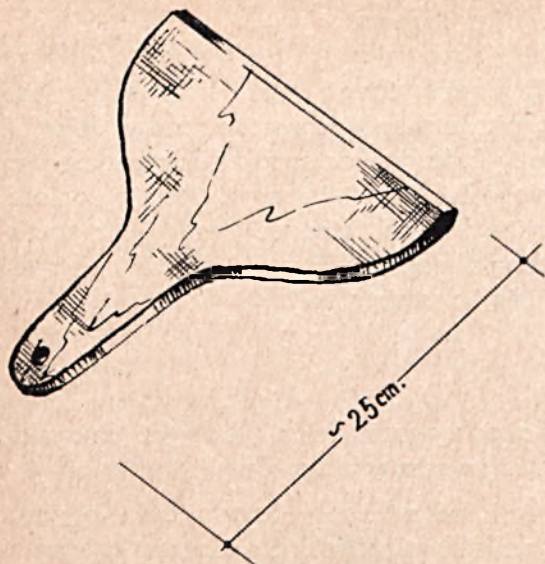
Technika malowania. Sufity gruntuje się lekko zbarwionym mlekiem wapiennym, celem ujednostajnienia wyprawy, następnie mydli 8% roztworem mydła szarego w wodzie i maluje farbą klejową. Ściany gruntuje się lekko zbarwionym mlekiem wapiennym z dodatkiem mydła szarego, podchłapuje zlewkami farby klejowej, mydli 10% roztworem szarego mydła i maluje farbą klejową. Przy ścianach i sufitach już zamalowanych odpada gruntowanie mlekiem wapiennym. Rysy i drobne uszkodzenia przecina się szpachlą, naprawia gipsem, mydli i maluje klejowo.

Narzędzia: pendzel ławkowy i stylowy, rzadko rogowy (daje on naogół niesolidne wykonanie) i szpachla. (rys. 4, 5).

Wydajność: jeden robotnik w 8 godzin — sufitów 120 m. kw., ścian 200 m. kw. (chlapanie klejowe zabieg jednorazowy).

Zaletą farb klejowych jest ich duża skala barw, przyjemna faktura matowa i nie zakrywająca ziarnowania tynku, względna niewrażliwość na uszkodzenia mechaniczne, umożliwienie transpiracji murów i niska cena. Wadą — duża wrażliwość na wodę.

b) Przy użyciu kolorów pełnych przygotowanie farby jest analogiczne, jedynie ilość tonu zostaje silnie zmniejszona, lub wogóle go się nie używa (60 do 100% barwików). Technika malowania natomiast jest już bardziej skomplikowana i składa się na nią minimalnie 6-ciokrotny zabieg: 1) gruntowanie mlekiem wapiennym, zmie-

Szpachla drewniana.

Szpachla stalowa.

szanym z niewielką dozą szarego mydła, 2) podchlupka ze zlewków farb klejowych, 3) mydlenie mocnym mydłem, 4) farba klejowa w tonie kolorużądanego jasna, 5) jedno lub dwukrotne mydlenie bardzo mocnym ponad 15% mydłem (dokładny stosunek procentowy zależy od charakteru wyprawy), 6) ostatni zabieg: malowanie na kolorżądany.

Narzędzia i wydajność — jak wyżej.

Malowanie kolorami pełnymi daje doskonały efekt barwny, ściany są jednolicie matowe i mają głęboki ton, przypominający sukno. Wadą jego jest wielka wrażliwość na uszkodzenia mechaniczne, każde dotknięcie zostawia tłustą plamę, odprysk tynku — biały punkt — i nie można uszkodzeń tych naprawić. Przy remontach ścian malowane uprzednio kolorem pełnym należy zawsze przed następnym malowaniem zeszkrobać i zatrzeć.

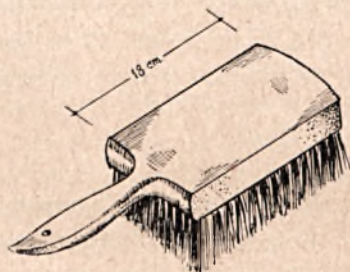
c) Malowanie klejowe kropione jest rozwinięciem techniki malowania kolorem półciemnym. Na podkładzie koloru półciemnego wykonywa się kropienie rzadką farbą klejową w tonie ciemniejszym, lub jaśniejszym, względnie w innych kolorach. Kropienie wykonuje się ręcznie pędzlem rogowym (wymaga to bardzo wykwalifikowanej siły roboczej), lub aparatem napryskowym o napędzie ze sprężonego powietrza (bardziej praktyczne od aparatów o napędzie elektrycznym). Efekt mieszania się dwóch tonów w oku widza jest bardzo korzystny, daje duże ożywienie faktury i można nim barwy jak gdyby pogłębiać.

d) Malowanie „jedwabistym połyskiem” (Seidenglanz).

Seidenglanz jest to farba lśniąca wynalazku niemieckiego wyrabiana już obecnie w kraju. Dostarczana jest w formie proszku i zaprawia się jak normalna farba klejowa, jedynie ton zastępuje suchy Seidenglanz. Stosuje się jako farbę kryjącą lub na podkładzie z koloru klejowego jako lazurę, lub farbę do kropienia. Efekt jest interesujący: ściana lśni się pod światło, a w cieniu ma miły szary ton. Seidenglanz jest niewrażliwy na uszkodzenia mechaniczne w stopniu jasnej farby klejowej i nie przeszkadza transpiracji muru.

e) Malowanie klejowe na ścianach szpachlowanych. Technika dość niedawno wprowadzona w celu osiągnięcia gładkości ścian i szlachetnej faktury przy malowaniu klejowym. Surowy wapienny tynk gruntuje się pokostem, szpachluje trzykrotnie, szlifując każdą warstwę osetkami pumeksowymi. Ostatnią warstwę gruntuje się ponownie pokostem, maluje jednokrotnie rzadką farbą olejną i „chlupie” klejowo, tepu-

jąc szczotkami. Efekt jest wysokowartościowy, kolor ma — jak przy kolorach pełnych — głęboki ton, przypominający sukno, a faktura — duże płaskie grochy. Wadą tego malowania jest znowu duża wrażliwość na uszkodzenia mechaniczne i stosunkowo wysoka cena, natomiast łatwy jest remont: farbę klejową zmywa się wodą za pomocą pendzli ławkowych, wykonuje się drobne poprawki podkładu i maluje powtórnie. (rys. 6).

Szczotka do tepowania.

f) Malowanie farbą woskową. U nas rzadko używany sposób malowania klejowego, rozpowszechniony w Niemczech. Przygotowania farby i sposób malowania analogiczny do techniki klejowej, jedynie spoiwo stanowi nie klej skórny, a rozgrzany wosk, w stanie płynnym zalany roztworem potasu. Farbę natychmiast po rozprawadzeniu należy tepować. Ściana pomalowana farbą woskową ma fakturę drobnoziarnistą i matowy połysk, jest natomiast niehigieniczna i nietrwała, ponieważ wosk, który nigdy nie wysycha, chłonie brud i kurz z powietrza.

MALOWANIE KRZEMIENIAMI (FARBAMI KEIMA). Farby Keima, jako odporne na wodę, stosuje się do malowania fasad, mokrych tynków wapiennych, gipsowych czy półcementowych i w pomieszczeniach narażonych na wilgoć, jak np. piwnice. Farby krzemianowe są z reguły przygotowane przez fabryki, a przez malarzy kupowane już w gotowym stanie i żądanym odcieniu. Przygotowanie ich stanowi tajemnicę producenta, a główne składniki stanowią: barwiki niewrażliwe na alkalia, biel cynkowa, kreda, magnezja i wodorotlenek glinu. Jako spoiwo stosuje się szkło wodne sodowe z dużą ilością krzemionki.

Technika malowania na tynku wapiennym:

1) gruntowanie mlekiem wapiennym, 2) jedno lub dwukrotne malowanie farbą krzemianową.

Tynk cementowy i półcementowy należy przed zamalowaniem zneutralizować fluatami, celem zapobiegnięcia wykwitaniu soli, i tworzeniu się plam na gotowej pomalowanej płaszczyźnie.

Wydajność i narzędzia jak przy farbach klejowych.

Zaletą farb krzemianowych jest ich duża odporność na wilgoć, na uszkodzeniu mechaniczne (farby te są „twarde”) i trwałość, wadą — wielka zależność od jakości wyprawy i co z tego wynika — trudność otrzymania jednobarwnej, gładkiej, nie usianej plamami powierzchni.

MALOWANIE SZTABLATURY, GZYMSÓW CIĄGNIONYCH I SZTUKATERII, — może być wykonane zarówno farbami klejowymi, jak krzemianowymi i olejnymi. Klejowo maluje się sztablaturę po uprzednim zagruntowaniu rzadką farbą olejną, rozcieńczoną pokostem z terpentyną (stosunek pokostu i terpentyny 1:1. Następnie przygotowuje się farbę klejową z 50% kredy przesianej i 50% bieli cynkowej; jako spoiwa używa się kleju skórniego i kłajstru z mąki żytniej, lub zamiast tego ostatniego — krochmalu. Farba powinna być rzadka, by nie zamuliła gzymsów i sztukaterii i natychmiast po nałożeniu należy ją tepować. Efekt tej techniki jest podobny do efektu ścian szpachlo-

wanych malowanych klejowo. Jest to najstarszy i najszybszy sposób malowania sztablatury. Malując sztablaturę farbami krzemianowymi, postępuje się następująco: 1) gruntuje mlekiem krowim, rozcieńczonym wodą, 2) maluje farbą krzemianową, 3) powtórnie gruntuje mlekiem krowim rozcieńczonym czystą wodą, 4) maluje farbą Keima na czysto.

Wydajność w obu technikach wyżej wymienionych zależy od charakteru obiektu. Na prostych ścianach sięga wydajności robót klejowych, przy gzymsach i szukateriach wybitnie się zmniejsza. We Francji maluje się sztablaturę przeważnie olejno na mat po uprzednim zagruntowaniu pokostem i wyszpachlowaniu.

MALOWANIE OLEJNE.

Różni się zasadniczo od wszystkich, wyżej wymienionych technik. Gdy farby klejowe, krzemiankowe i t. p., dają po wyschnięciu powłokę porowatą, pozwalają transpirować murom i nie zmieniają powierzchni po wyparowaniu z nich wody, farby olejne tworzą powłokę nieprzepuszczalną, lśniąca, a ich „schnięcie” trwa dużo dłużej (właściwie aż do zniszczenia powłoki) i polega na procesach chemicznych (utlenianie oleju) i fizycznych (polimeryzacja). Malowanie farbami olejnymi jest możliwe jedynie na zupełnie suchych murach. Na murach wilgotnych, pomalowanych olejno, robią się po kilku tygodniach pęcherze pełne brudnej rdzawej wody. Margiel wywołuje podobny efekt: daje pęcherze lub niszczy — rozrywa miejscami farbę.

Stosuje się farbę olejną i lakiery jako odporne na wodę i uszkodzenia mechaniczne w pomieszczeniach narażonych na parę wodną i duże zużycie, lub w pomieszczeniach, które należy zmywać, jak np.: łazienki, kuchnie, korytarze, sale użyteczności publicznej, biura itp.

Suche farby olejne dzielą się na lazurujące, przezroczyste i kryjące. Normalna, kryjąca biała farba składa się z **podłoża**, którym może być najczęściej używana biel cynkowa (tlenek cynku), biel tytanowa (tlenek tytanu, najwyższy gatunek bieli) lub litopon (siarczan cynku + siarczan baru), ten ostatni tylko do robót wewnętrznych i tzw. **rozprawy**, to jest pokostu (olej lniany + sykatyw) i terpentyny. Przy robotach zewnętrznych rozprawą jest czysty pokost (farba tłusta), przy wewnętrznych — zmieszany w stosunku $\frac{3}{4}$ na $\frac{1}{4}$ z terpentyną.

Celem otrzymania farb barwnych miesza się z farbą olejną białą specjalne barwiki tzw. olejne.

Przygotowana może być farba olejna z wyżej wymienionych składników fabrycznie lub w warsztacie malarskim przez przetarcie na młynku ręcznym.

Farby fabryczne są przygotowane z tych samych składników, jedynie roztarcie ich odbywa się na maszynach walcowych i jest wiele dokładniejsze. Farby fabryczne lepiej kryją, jednakże w obecnych stosunkach na budowie spotyka się przeważnie farby olejne robione przez malarzy, którzy tłomaczą ten stan rzeczy obawą przed używaniem farb olejnych fabrycznych, często jakoby zafałszowanych złym gatunkiem pokostu (zanieczyszczonym olejem skalnym, benzolem lub naftą).

Technika malowania. Tynk wapienny gruntuje się czystym pokostem i maluje trzykrotnie farbą olejną, ostatnią warstwę tepując szczotką. Tynki pół- i cementowe należy przed gruntowaniem pokostem zneutralizować fluatami. Zasadą dobrego malowania olejnego jest każdorazowe dokładne rozprowadzenie pędzlem farby na zupełnie cienką powłokę, gdyż jedynie taka w rezultacie dobrze wysycha nie tworzy ścieków i ma dobry wygląd. Przy lamperiach linię styku farby klejowej i olejnej należy podszelakować, przez co unika się plam, jakie wywołuje tłuszcz farby olejnej, przenikający do farby klejowej.

Pędzli używa się stylowych, ewentualnie do wielkich płaszczyzn — rogowych

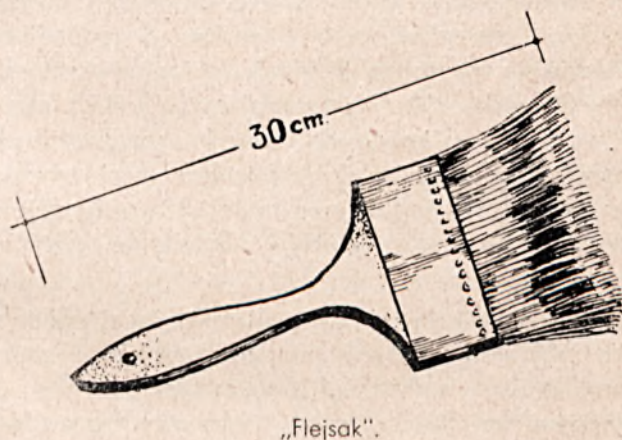
Wydajność: gruntowanie: 70 m. kw. — 1 rob. — 8 godz., każdy następny raz malowania olejnego: 50 m. kw. — 1 rob. — 8 godz.

Dla otrzymania ścian gładkich o fakturze jednostajnej stosuje się malowanie olejno na szpachlówce, przyczem przeważnie na mat. Szpachlówka jest to masa składająca się z kredy przesianej, kleju, wody i pokostu. Proporcja: na 1 kubel (10 l.) kredy $\frac{1}{2}$ kubła wody i 5 tabliczek kleju, pokostu zależnie od przeznaczenia — $\frac{1}{5}$ do $\frac{1}{4}$ litra. Nakłada się ją na ścianę po uprzednim jej zagruntowaniu pokostem, drewnianymi lub żelaznymi szpachlami, a po wyschnięciu (czas schnięcia około 12 godzin) szlifuje ośkankami z pumeksu. Pierwsza warstwa chuda, następne tłustsze (większa zawartość pokostu). Dla osiągnięcia dobrej gładkości ściany należy ją szpachlować trzykrotnie. Następnie gładką powierzchnię gruntuje się ponownie pokostem i maluje 3 razy olejno pędzlem stylowym, wymytym wprzód dokładnie w terpentynie. 2 pierwsze warstwy wygładza się po pomalowaniu przed zaschnięciem pędzlami z bor-suczej sierści tzw. flejsakami, ostatnią tępuje szczotką.

Ściany malowane tą techniką są bardziej wrażliwe na uszkodzenia mechaniczne, natomiast ich faktura i ton, szczególnie przy zastosowaniu matowej farby olejnej należą do najpiękniejszych.

Malowanie olejno na mat stosuje się przeważnie na ścianach szpachlowanych lub sztabaturze. Farbę olejną matową przygotowuje się na zaprawie z pokostu i terpentyny w stosunku 1 : 1; używany jest także zamiast terpentyny wosk w stanie wrzącym, zalany roztworem potasu, ale ta ostatnia metoda daje b. niepraktyczne wyniki z powodów analogicznych, jak przy malowaniu woskowym klejowym.

Technika malowania, wydajność i narzędzia — jak wyżej.

W porównaniu ze ścianami olejnymi lśniącyymi ściany matowe są mniej trwałe i bardziej wrażliwe na uszkodzenia mechaniczne, natomiast ich ton i faktura są nie-równie piękniejsze.

Lakierowanie ścian.

Jako warstwy kryjącej po pomalowaniu ścian olejno, celem otrzymania idealnie gładkiej, lśniącej i zmywalnej powierzchni używa się lakierów.

Tynk przy użyciu lakierów musi być zupełnie gładki, gdyż w przeciwnym razie lśniąca powierzchnia podkreśla jego falowanie. Lakieruje się prawie wyłącznie ściany szpachlowane. U nas używa się w budownictwie przeważnie lakierów żywicznych, zagranicą zdobyty rynek w równej mierze lakiery nitrocelulozowe (nadają się do techniki natryskowej, do której żywiczne są za ciężkie) i zaponowe. Lakiery żywiczne składają się z lazurujących to jest przezroczystych i emalii: pierwsze są roztworami żywic kolonialnych lub sztucznych w oleju lnianym, drugie otrzymuje się

przez domieszkę farby kryjącej do lakieru przezroczystego. Obecnie wszystkie są wyrabiane fabrycznie i kupowane przez malarzy w stanie gotowym do użycia.

Technika lakierowania jest rozszerzeniem techniki malowania olejnego i jest ostatnim zabiegiem po 3-krotnym malowaniu olejnym.

Powierzchnia lakierowana posiada lustrzany połysk, daje się zmywać wodą i jest idealnie gładka; jej trwałość i niewrażliwość na uszkodzenia mechaniczne jest wysoka, ale dopiero w idealnym stopniu posiadają te ostatnie zalety lakiery twarde, jak Honsalina.

Malowanie Honsaliną. Honsalina, lakier wynalazku austriackiej fabryki farb Fischaner & Comp., wyrabiany już obecnie w kraju na podstawie licencji, jest lakierem twardym, idealnie higienicznym, dającym się zmywać i oczyszczać mydłem i alkaliami, niewrażliwym na opary kwasów i bardzo trwałym. Malować nim można wszystkie rodzaje murów do betonu włącznie a technika malowania zaoszczędza w wielu wypadkach olejnego podkładu.

Honsalinę stosuje się w szpitalach, chłodniach, maszynowniach, w domach czynszowych na klatkach, w kuchniach i łazienkach oraz w lokalach biurowych.

Technika malowania jest następująca. Tynk wapienny lub cementowy: 1) gruntuje się płynami wyrabianymi przez fabrykę a mianowicie dwukrotnie anthalidem — płynem mającym na celu zneutralizowanie tynku i usunięcie plam wodnych. Przy pierwszym nakładaniu powierzchnia tynku pieni się, przy drugim nie powinna się już pnieć. Zużycie materiału na 100 m. kw. — 20—30 kg.. Czas schnięcia 3—4 godzin. 2) 1-krotnie Murolem — rodzajem farby olejnej, która izoluje od wilgoci i tworzy podkład pod szpachlówkę. Wyd. mat. — 20 kg. na 100 m. kw. Czas schnięcia 3—4 godz. 3) trzykrotnie szpachluje się i szlifuje. 4) maluje 1-krotnie grundyną pod Honsalinę; jest to matowy lakier, również dostarczany przez fabrykę. Wydajność materiału 12—14 kg. na 100 m. kw. Czas schnięcia 4—5 godzin. 5) jedno lub dwukrotnie, zależnie od krycia, lakieruje się Honsaliną (Honsalin Hartglasur). Wyd. mat. 14 — 15 kg, czas schnięcia 20 — 36 godz. Aby Honsalina lepiej kryła, można zagruntować szpachlówką przed malowaniem grundyną, jedno lub dwukrotnie chudą farbą olejną.

Malowanie Honsaliną odbywa się dokładnie wymyтыми pędzlami stylowymi i wymaga wprawnego lakiernika. Honsalina jako materiał twardy daje się trudno rozprowadzać i od wprawy robotnika zależy, aby równomierne roztrzarcie powłoki zapobiegło tworzeniu się ścieków.

Dla otrzymania specjalnie szlachetnej powłoki dającej efekt stiuku szlifuje się Honsalinę pastami do szlifowania lakierów nitrocelulozowych. Pasta taka matuje równomiernie powierzchnię lakieru i nadaje mu idealną gładkość.

Malowanie Stiupeint'em. Jest to farba wynalazku francuskiego, imitująca kamień ciosany. Przygotowanie jej stanowi tajemnicę fabryki. Stiupeint jest dostarczany w dwóch składnikach: jako gęsta farba, której głównym składnikiem jest kamień drobno mielony i jako płyn do rozcieńczania tejże farby. We Francji jest stosowany — zgodnie z tradycją jej budownictwa — w kolorze naturalnym piaskowca, pocięty boniami i w fakturze gładkiej lub barwiony w małych płaszczyznach celem podkreślenia różnic faktur kompozycji ściiennej. U nas dotąd stosowany jedynie barwiony w dużych płaszczyznach nie pociętych boniami i w fakturze gruboziarnistej nie dał odpowiedniego efektu. Stiupeint w tej technice traci swój charakter kamienia i wygląda jak olejna farba matowa o szorstkiej powierzchni.

Technika malowania na tynk wapienny następująca:

1) grunt z pokostu, 2) trzykrotne szpachlowanie, 3) grunt z bieli cynkowej zmieszanej z pokostem, 4) malowanie Stiupeint'em poraz pierwszy; farbę kładzie się grubo nie lentując normalnie w kierunku pionowym, lecz jak wypadnie. Powłoka musi być dokładnie rozprowadzona do jednej grubości i natychmiast tepowana szczotkami. 5) Po wyschnięciu (24—36 godzin), jeżeli ściany mają być pocięte w bonie, ry-

suje się je ołówkiem na pierwszej warstwie. 6) Malowanie Stiupeint'em po raz drugi. Warstwa jest tym razem cieńsza i należy ją momentalnie tepować. Ważna jest w tym wypadku szybkość działania, gdyż Stiupeint wiąże podobnie jak gips. 7) Po trzech do pięciu godzinach następuje ścinanie ziarna szpachlami stalowymi szerokości 8 cm. Bonie wykonuje się, tnąc bardzo lekko od siebie, aby nie zostawić śladów, poczem tepuje się raz jeszcze szczotką o krótkiej szczecinie, zwilżoną lekko w wodzie. 8) Ostatnim zabiegiem jest wycinanie fug specjalnym nożem i przecignięcie ich białą chudą farbą olejną.

Malowanie stolarszczyzny, wykonuje się z reguły farbami olejnymi i lakierami. Utał się zwyczaj, że stolarszczyznę dostarcza się na budowę już gruntowaną. Ma to jakoby chronić drzewo przed zmianami temperatury, w rzeczywistości przeważnie idzie o utrudnienie kontroli jakości drzewa, które przez zamazanie grubym gruntem kryje swoje wady, jak biel, rzadkość itd.

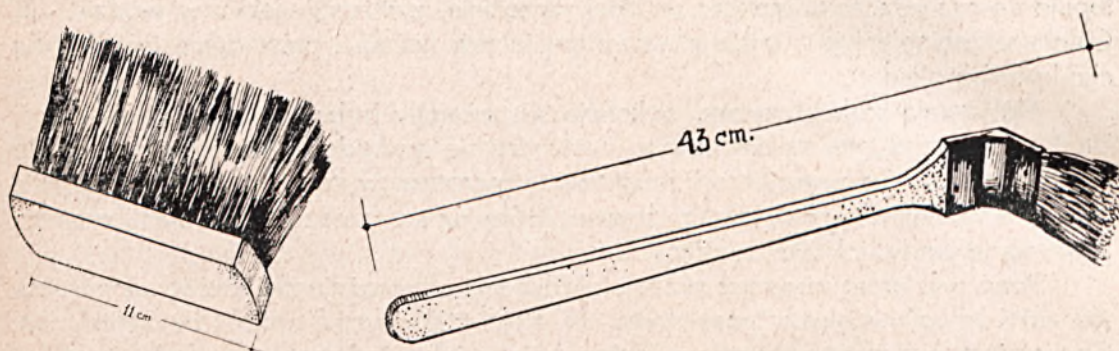
Poza tym grunt używany przez stolarnie jest przeważnie złej jakości, pokost bywa zafałszowany olejem rzepakowym, lub olejami skalnymi, naftą, benzolem itp. Czasem jest to poprostu zbarwiony klej, zabójczy jak wiadomo dla farby olejnej. W każdym wypadku zły grunt powoduje szybkie niszczenie powłoki olejnej. Grunt stolarszczyzny powinien składać się z czystego pokostu z niewielką domieszką terpentyny, zabarwiony ugiem, głównie zaś bardzo rzadki, aby głęboko wsiąkał i przezroczysty, aby można było sprawdzić jakość drzewa i roboty stolarskiej.

Drugim bardzo ważnym warunkiem dobrej roboty olejnej na stolarszczyźnie jest absolutnie suche drzewo. W praktyce kwestia ta przedstawia się oślakanie. Specjalnie, jeśli chodzi o okładziny, dostarcza się je na budowę późno, już po okuciu i zawieszeniu drzwi i wyrabia się z gorszego drzewa. Po roku okładziny zyskują się, zostawiając od strony zewnętrznej wąski pasek niemalowanej ściany. Poza tym, ponieważ drzewo przez wysychanie zmniejsza swą powierzchnię, a powierzchnia farby nie ulega zmianie, opaski łuszczą się i farba opada aż do gruntu.

Przygotowanie i skład farby analogiczny jak przy malowaniu olejnym ściennym, zmianie ulega tylko rozprawa; do malowania otworów nazewnątrz budynku używa się farby na czystym pokoście, do wewnątrz przy pierwszej warstwie farby tzw. półkolorze — rozprawy o stosunku $\frac{4}{5}$ pokostu na $\frac{1}{5}$ terpentyny; przy następnych warstwach stosunek ten wynosi $\frac{3}{4}$ pokostu na $\frac{1}{4}$ terpentyny.

Technika malowania. Otwory przed malowaniem czyści się dokładnie okurzacem, sęki i wszelkie miejsca żywiczne maluje się roztworem szelaku w spirytusie, części metalowe — minią ołowianą, rozrobioną na czystym pokoście. Następnie narożniki okienne, niedociągnięcia roboty stolarskiej i części z dykty (te ostatnie całkowicie) szpachluje się dwukrotnie i szlifuje papierem szklanym (glaspapierem). Kierownik budowy musi zwrócić uwagę, aby stolarszczyzna była dokładnie wyszpachlowana i wyszlifowana jeszcze przed półkolem, gdyż wszelkie niedokładności roboty wyjdą nawierzch po trzecim malowaniu olejnym, względnie w jeszcze większym stopniu po lakierowaniu. Następnie maluje się stolarszczyznę trzykrotnie farbą olejną. Półkolor (bardziej tłusty od następnych warstw) musi być zrobiony przed oszkleniem okien, aby „kittfelce” były pomalowane. Każdą warstwę należy rozprowadzić możliwie cienko i wylentować w kierunku pionowym. Pędzle: stylowy i półstylowy. Wydajność: 1 robotnik w 8 godzin oczyści, podszpachluje i przemaluje 1 raz olejno — 14 mtr. kw., każdy następny raz olejno — 20 mtr. kw. **Lakierowanie stolarszczyzny** winno odbywać się przy temperaturze możliwie wysokiej minimum $+15^{\circ}\text{C}$. Bardzo starannie należy unikać kurzu. Plagą dla lakierowania są na budowie wszelkiego rodzaju owady, które przylepiają się do świeżo lakierowanej powierzchni. Przy zamawianiu lakieru białego należy się zdecydować czy ma być wybitnie lśniący i dobrze rozlewać się, a później trochę żółknąć (do tonu kości słoniowej), czy też ma być porcelanowo biały a zato o mniejszym lśnieniu („glansie”) i gorszym rozlewaniu się. La-

kierów bowiem, które łączyłyby wszystkie zalety, niema. Najlepszym z używanych w Polsce francuski Ripolin rozlewa się idealnie i doskonale lśni, ale z biegiem czasu żółknie. Istnieją również lakiery matowe, obecnie rzadziej używane od lśniących. Pendzle jak przy malowaniu olejnym: stylowe i półstylowe. Wydajność — 1 robotnik w 8 godzin 20 mtr. kw.

Okurzawiec.

Pendzel do malowania radiatorów.

Malowanie metali na budowie, jak krat, radiatorów, rur itd. jest zasadniczo podobne do malowania drzewa. Rzadziej stosuje się tu technikę szpachlowaną, która jest dla stolarszczyzny regułą. Szpachlówka do metali musi być zmieszana z dużą ilością minii. Przed malowaniem czyści się metale z rdzy i tłuszczów szczotkami żelaznymi i szmatami, następnie gruntuje czystą minią ołowianą (nie techniczną, gdyż ta nie chroni od rdzy) i maluje żądaną farbą. Metale można malować olejno i lakierować, licząc się z tym, że przy radiatorach po nagraniu lakier silnie żółknie; można użyć także farb o metalicznym połysku, jak proszek glinowy („aluminium”) lub grafit, które rozrzedza się pokostem. Aluminium czyste daje przeraźliwy ton blachy, mieszane z grafitem — ciemniejszy i przyjemniejszy. Czerń grafitowa daje prawie naturalny wygląd i połysk żelaza i jest trwałą ochroną przed rdzą. Przy malowaniu spustowych rur kanalizacyjnych należy je zawsze uprzednio zaszlakować dla ochrony przed wydoływaniem się smoły nazewnątrz malowania.

Byłby to w ogólnym zarysie całokształt zagadnień z dziedziny robót malarskich, jakie spotyka kierownik budowy.

Na zakończenie można dodać, że nie wszystko w praktyce wygląda tak, jak powinno być wykonane. Dzieje się to albo na skutek małej solidności wykonawcy robót malarskich, lub znacznie częściej — wadliwego ułożenia kosztorysu i gwałtownego zniżania cen. Roboty malarskie są traktowane niesłusznie po macoszemu; jako ostatnie muszą nader często znosić skutki przekroczenia kosztorysu w innych, wcześniejszych robotach. Właściciel i kierownik robót, robiąc na nich oszczędności, postępują niesłusznie, nie licząc się z tym, że od zastosowania odpowiednich technik malarskich i solidności ich wykonaniu w największej mierze zależy wewnętrzny wygląd budynku, higiena i przyjemna atmosfera mieszkań.

OD REDAKCJI.

Przystąpiliśmy do zbierania materiałów, dotyczących robót kamieniarskich, celem opublikowania ich w jednym z najbliższych numerów Komunikatu. Zawiadamiając o tym, prosimy Kolegów o dzielenie się z nami fachowymi wiadomościami i doświadczeniem.

W Y D A W C A Z RAMIENIA SARP.
INŻ. ARCH. JAN L. SZPERLING
R E D A K T O R I N Ż. A R C H.
T A D E U S Z D Z I Ę G I E L E W S K I

K O M I T E T R E D A K C Y J N Y.
INŻ. ARCH. INŻ. ARCH.: STANISŁAW
MARZYŃSKI, ANDRZEJ PŁACHCIŃSKI,
ZDZIŚLAW RADWAŃSKI, BOLESŁAW
TATARKIEWICZ, STEFAN ZIELIŃSKI

PAROWA FABRYKA WYROBÓW
Z GRANITU, MARMURU I PIASKOWCA
ALFRED FIEBIGIER
KALISZ, ul. GÓRNOŚLĄSKA 66, tel. 377
WYKONUJE WSZELKIE ROBOTY BUDOWLANE
I CEMENTARNE W ZAKRESIE
KAMIENIARSTWA WCHODZĄCE

OKUCIA NOWOCZESNE
BRACIA LUBERT, S. A.
WARSZAWA, ŻŁOTA 34
TELEFONY: 690-10, 47-35 1528-66

Studia artyz. i bad. gruntu

Najwyższe odznaczenie na Międzynarodowej Wystawie 1927 r.
Dyplom Honorowy. Odznaczenia. Dyplomy uznania: Łódź 1903
Warszawa 1910 r. Medale złote: Warszawa 1896. Łódź 1903.

RYCHŁOWSKI i S-KA Sp. z ogr. odpowiedzialn.
BIURO HYDROLOGICZNO-INŻYNIERSKIE

Warszawa, Krucza 24, Tel. 8.10-24 19.65-18. Firma egz. od r. 1894
Badania gruntów pod budowlę. Bud. studzien artyz. Laboratorium
gruntoznawcze. Analizy fiz.-mech. gruntów. Opracowano przeszło 982
sprawozdań naukowych z dziedz. hydrogeologiczn. badań gruntu.

WAPNO I KAMIENIOŁOMY

Sp. Akc. w JAWORZNI
Kielce, skrzynka poczt. 160, tel. 10-74
Warszawa, ul. Mokotowska 51/53, telefon 9-01-98

- 1) WAPNO PALONE TŁUSTE o najwyższej wydajności o zawartości CaO 99,1%
- 2) WAPNO PALONE MIELONE ROJN. WYSOKOPROCENT.
- 3) PIASKOWIEC, KAMIEŃ MARMUROWY do cukrowni, dróg i robót budowlanych.

FABRYKA
JAN SERKOWSKI
S. A.
WARSZAWA, NOWOLIPIE 78
Gazowe piece kąpielowe, gazowe kuchnie, kuchenki, gazowe piece, żelazka i t. p.
„ATIS“

Polski Przemysł Szklarski

Jan Redler i Józef Czarnołęski
Warszawa, ul. Żłota 21. Telefon 2-41-16.
Wykonywa wszelkie roboty szklarskie, szyby, lustra
cegły szklane, światłopusty okrągłe szklane
(rotality), dachówki, luxvery, posadzki i szkło
budowlane.

J. PRZEŹDZIECKI

PRZEDSIĘBIORSTWO
WIERTNICZE
WRSZAWA, UL. JANA KAZIMIERZA 13, NA WOLI
TELEFON 650-24

Spółdzielnia z o. o.
GRUPA TECHNICZNA
WARSZAWA, WSPÓLNA 15 Telefony: 7.23-24, 7.29-38, 7.12-65
Wszelkie prace inżyniersko - budowlane.
Roboty instalacyj. elektrycznych, kabli dalekosiężnych.
Własne warszaty elektro-mechaniczne.

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE
ALEKSANDER GUTT
Warszawa, Al. Szustra 36. Telefon 871-88

Przedsiębiorstwo Inżyniersko Budowlane
Inż. C. PODLECKI i W. SŁOBODZIŃSKI i S-ka
Warszawa, ul. Nowogrodzka 7, Tel. 961.75

PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT INŻYNIERYJNO - BUDOWLANE
SOSONKO i W. WOJCIECHOWSKI
INŻYNIEROWIE
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
WARSZAWA, KRUCZA 8. TELEF. 8.81-84

Wytwórnia wyrobów betonowych i ksyolitowych
EDMUND SZMIDT
WARSZAWA, Al. Grójecka 56. Telefon 9.28-39
Stopnie, parapety okienne, posadzki i roboty w sztucznym
marmurze i granicie oraz posadzki skalodrzewne
Płytki cementowe „L a s t r i c o” hydraulicznie prasowane
Płytki „CEMAR” do ilcowania budynków

**MATERIAŁY
BUDOWLANE**

„KORKOLIT”

Wylączne przedst.
S. RULSKI
WARSZAWA
Źórawia Nr 35.
Telefon 9.59-92

Jedyny praktyczny materiał konstrukcyjno-izolacyjny wyrobu polskiego, składający się z korka, cementu, oraz innych składników. służy do ocieplania stropów i podłóg, oraz ścian wszelkiego rodzaju, płyty konstrukcyjne na ślany działowe i t. p. Sposób wykonania tani i łatwy na wszelkich zaprawach budowlanych oraz na kicie asfaltowo-korkowym. Wymiar płyt 1.00 x 0.50 mtr.

Żądać w składach materj. budowl.

Kopiowanie i oprawa planów
mat. i przybory kreślarskie
ST. SZYMAŃSKI i K. CYGAŃSKI
Warszawa, Wilcza 32, tel. 8.14-78

M. ŁEMPICKI S. A.

TELEFONY:

WARSZAWA SOSNOWIEC KATOWICE WILNO
9.89-90, 8-20-11 1.09 3.31-42 20.38

Paie żelbetowe: pneumat. betonowane, lane i zaciskane.
Wszelkie roboty fundamentowe nad i podziemne.

Budownictwo podziemne.

Instalacje odwadniające, cementowanie, badanie terenów.

BIURO INŻYNIERYJNEJ IZOLACJI
ORO-CONCO

Sp. z ogr. odp.

Warszawa, Widok 23, telef. 5-04-88

Wysokowartościowe Izolacje od wody — ekspertyzy

FABRYKA ŻYRANDOLI ELEKTRYCZNYCH
A. MARCINIAK, Sp. Akc.

WARSZAWA

Zarząd i Fabryka: Wronia 23
Telefon 595-08 i 592-02

PRZEMYSŁ KAMIENIARSKI
POD KIERUNKIEM FACHOWYM

STANISŁAWA TANIEWICZA

W Y K O N Y W A
LICOWANIE BUDYNKÓW GRANI-
TEM, MARMUREM I PIASKOWCEM,
ORAZ ROBOTY POMNIKOWE

WARSZAWA, DZIKA 19, TEL. 11-96-16

POMORSKIE ZAKŁADY CERAMICZNE

Sp. Akc.
w Grudziądzu, Pierackiego 59, tel. 16-46, 20-46
BIURO SPRZEDAŻY
Warszawa, Al. Ujazdowskie 30 m. 16, tel. 9-58-07

Biuro Budowlane
Bracia RZECZKOWSCY
Warszawa
ul. Zajęcza 8, Tel. 6.74-85, 11.89-85

BIURO INŻYNIERYJNO-BUDOWLANE
Inż. ZYGMUNT ZARZECKI
Warszawa, Lwowska 19, Telefon 940-85

BIURO INŻYNIERYJNO BUDOWLANE
Inż. W. FILANOWICZ i SUCHOWSKI
WARSZAWA, ul. SKORUPKI 7, Tel. 919.56

FABRYKA DŹWIGÓW ELEKTRYCZNYCH
„STIGLER” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
D Ź W I G I OSOBOWE I CIĘŻAROWE
Warszawa, ul. Czackiego 1, Tel. 505.29 i 336.03

Rok założenia 1922

Wytwórnia wyrobów ze sztucznego kamienia

JAN JASICZEK Warszawa, Al. Jerozolimska 18, tel. 207-91
fabryka Czerniakowska 171/173, tel. 907-80
Stopnie, płyty okienne, okładziny cienne, posadzki ksyolitowe.
Wszelkie roboty ze sztucznego kamienia.

-PAT. STROP POLSKI „PRIMAPOL”-

PATENTOWANY STROP

„PRIMAPOL”

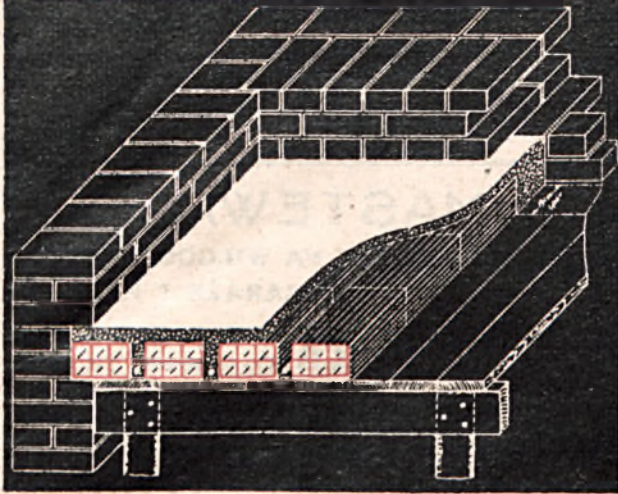
Jest najtańszy, najlepszy, ogniotrwały, prostej i trwałej konstrukcji dzięki wykonaniu z pustaków ceramicznych, znormalizowanych, stosowanych również do murowania lekkich ścian. Jest jedynym stropem nieakustycznym dzięki izolacji żeber materiałem korkowym.

Prospekty, kalkulacje i obliczenie statyczne bezpłatnie

Właściciel patentu S. STOBIECKI

Warszawa, ul. Hoża 19 m. 12 tel. 9.38-81

godziny od 17-ej do 19-ej

ORO-CONCO

BIURO INŻYNIERYJNEJ IZOLACJI

SP. Z OGR. ODP.

WARSZAWA, UL. WIDOK 23, TELEF. 5.04-88

NOWOCZESNE IZOLACJE

tarasów, dachów,

fundamentów, kotłowni,

jezdni mostowych,

s u t e r e n

EKSPERTYZY I PROJEKTY, RATOWANIA BUDOWLI ZAGROŻONYCH, ZARYSOWANYCH, O PODMYTYCH FUNDAMENTACH, RACJONALNE ODWODNIENIE, BADANIA NAWODNIONYCH TERENÓW POD BUDOWĘ

WŁASNE MATERIAŁY IZOLACYJNE OD WODY
WZOROWE WYKONANIE, DŁUGOLETNI DOŚWIADCZENIE

CONCO i ORO

Trocal

Nie topi się przy + 40° C.
Nie pęka przy - 20° C.
KRAJOWY WYSOKOWARTOŚCIOWY
MATERIAŁ WODOODPORNY

I. SINGER

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE

„FELZYTYN I TROCAL”

WARSZAWA

KREDYTOWA 18. TEL. 5.18-48

KATOWICE

MARIACKA 25. TEL. 3.15-99

G D Y N I A

ŚWIĘTOJAŃSKA 71, TEL. 34-34

„FELZYTYN”

szlachetna wyprawa

„SKALENIT”

kamień szlachetny do ele-

wacji i wewnątrz we wszel-

kich barwach i barwach

o najrozmaitszej strukturze

PIĘKNE EFEKTY — NIEZWYKŁA TRWAŁOŚĆ

PRZEDSIĘBIORSTWO
ROBÓT KAMIENIARSKICH

WŁ. PRZEĆŁAWSKI i J. WOJCIECHOWSKI

SPÓŁKA
FIRMOWA

WARSZAWA, BIURO ZARZĄDU, AL. JEROZOLIMSKA 20, TEL. 310-26

REJESTR SĄDU OKR. WYDZ. HANDL. L. 120/XLIII. RACHUNKI BIEŻĄCE: B.G.K. NR. 2758. K.K.O. M. WARSZAWY Nr. 1077

Wykonywa Roboty kamieniarskie budowlane: licowanie piaskowcem, granitem, marmurem i alabastrem. — Pomniki z piaskowca i granitu. — Projekty, kosztorysy, oferty.

WARSZTAT, SKŁADY I BOCZNICA: OŚWIĘCIMSKA 5, TEL. 210-35 (OCHOTA)

FIRMA WYKONAŁA ROBOTY KAMIENIARSKIE W GMACHACH:

Muzeum Narodowe. — Polonia. — Prudentia. — Najwyższa Izba Kontroli. — Pomnik J. Piłsudskiego na Okęcu. — Koszary Zamkowe. — Kierownictwo Marynarki Wojennej. — Domy J. Glassa — ul. Mokotowska — ul. Hoża — Dom Łepkowskiego i wiele innych

STROP-URSUS

Jedyny zalety wszystkich stropów drobnóżebkowych, jest w wykonaniu i nieakustyczny
Obliczenia statyczne i prospekty na żądanie
Inż. arch. L. KARIO
Warszawa, Złota 28
telefon 502-20
tel. 716-08

EKSPLOATACJA
KONSTRUKCJI DACHOWYCH
I ŚWIETLIKÓW BEZKITOWYCH

pat. syst. inż. Paradzista

PRZEDSIĘB. BUDOWLANE

„ARCUS”

Warszawa, Zygmuntowska 14,
telefon 10.09-38

KAFLE STALOWE

„PIECE SZRAJBERA”

Sp. z o. o.

Warszawa, Grójecka 35, tel. 9.20-33

Inżynier J A N W E B E R

BUDOWLANA SPÓŁKA AKCYJNA
Warszawa, ul. Świętokrzyska 20. tel. 2.17-32 i 2.51-38

Fabryka w Warszawie: ul. Koplńska 25, tel. 9.93-59 ■ Fabryka w Kielcach: ul. 3-go Maja 26, tel. 10-01

M O R A W I C A B O L E C H O W I C E Z A C Ó R Z E O Ł E W I A N K A D E Ź B N I K
S Z E W C E B A R W I N E K Z E L E J O W A Z Y G M U N T Ó W K A

MARMURY KIELECKIE

plaskowce, granity, bazalty, alabastry, marmury zagraniczne

PŁYTY BUDOWLANE „MASTEWAŁ“

NIEPALNE, CIEPŁOCHRONNE, TŁUMIĄCE DŹWIĘKI, NIEWRAŻLIWE NA WILGOĆ, IDEALNY MATERIAŁ NA ŚCIANY DZIAŁOWE, IZOLACJE ŚCIAN I STROPÓW, GARAŻE I HANGARY

WYTWÓRNI A I SPRZEDAŻ **Inż. J. BARTOSZEWSKI i W. BALCER** W A R S Z A W A,
Kredytowa 16. Tel. 690-41

ARTEZYT — zaprawy kamienne do trwałych tynków szlachetnych w wielkim wyborze kolorów
BEZET — niezniszczalny, utwardzony beton daje wieloletniej trwałości nawierzchnie podwórz, przejazdów, podłóg warsztatów, magazynów i t. p.

WYTWÓRNI A ZAPRAW I KAMIENI SZTUCZNYCH

A. i B. Inż. Z. BIAŁECKI Spółka z ogr. odp.
Warszawa, ul. Węgierska 2-a, Tel. 7-29-04

Kamieniołomy Granitu „Żdziłów“ w Klesowie

INŻ. A. CZEŻOWSKI

Warszawa, ul. Filtrowa 69. Telefon 8-54-33

Nowocześnie urządzony zakład dobowania i obróbki granitu dla celów budowlanych

Oierty, porady, projekty i kosztorysy na żądanie.
Wykonany cały szereg najpoważniejszych robót.

Wytwórnia wyrobów betonowych i ksyolitowych

EDMUND SZMIDT

W A R S Z A W A, Al. Grójecka 56. Telefon 9.28-39

Stopnie, parapety okienne, posadzki i roboty w sztucznym marmurze i granicie oraz posadzki skalodrzewne
Płytki cementowe „L a s t r i c a” hydraulicznie prasowane
Płytki „CEMAR” do licowania budynków

Rok założenia 1922

Wytwórnia wyrobów ze sztucznego kamienia

JAN JASICZEK Warszawa, Al. Jerozolimska 18, tel. 201-91

fabryka Czerniakowska 171/173, tel. 907-80

Stopnie, płyty okienne, okładziny ścienne, posadzki ksyolitowe.
Wszelkie roboty ze sztucznego kamienia.

DO IZOLACJI

WODOCHRON SZCZELNIT

GAL TOW. NAFTOWE

GALICJA S.A.

CENTRALA HANDLOWA: L W O W. U L. K O Ś C I U S Z K I 8
WŁASNE ODDZIAŁY SPRZEDAŻY I PRZEDSTAWICIELSTWA W CAŁYM KRAJU

**Izolacja pozioma magazynu
Cukrowni w Pelplinie**

Studia arylz. i bad. gruntu

Najwyższe odznaczenie na Międzynarodowej Wystawie 1927 r.
Dyplom Honorowy. Odznaczenia: Dyplomy uznania: Łódź 1903
Warszawa 1910 r. Medale złote: Warszawa 1896. Łódź 1903.

RYCHŁOWSKI i S-KA Sp. z ogr. odpowiedzialz.

BIURO HYDROLOGICZNO-INŻYNIERSKIE

Warszawa, Krucza 24. Tel. 8.10-24 i 9.65-18.

Firma egz. od r. 1894

Badania gruntów pod budowle Bud. studzien arylz. Laboratorium grunloznawcze. Analizy fiz.-mech. grunlołów. Opracowano przeszło 982 sprawozdań naukowych z dziedz. hydrogeologiczn. badań gruntu.

M. ŁEMPICKI S.A.

TELEFONY:

W A R S Z A W A S O S N O W I E C K A T O W I C E W I L N O
9.89.90, 8-20-11 1-09 3.31-42 20-38

Pale żelbetowe: pneumat. betonowane, lane i zaciśkane. Wszelkie roboty fundamentowe nad i podziemne.

Budownictwo podziemne.

Instalacje odwadniające, cementowanie, badanie terenów.

„BUDOWNICTWO“

Przedsiębiorstwo Robót Budowlanych

Sp. z o. o.

M A Z O W I E C K A 11. T E L. 2-93-05.

PRZEDSIĘBIORSTWO
INŻYNIERYJNO-BUDOWLANE

TADEUSZ BRZEZIŃSKI

W A R S Z A W A, B E L W E D E R S K A 36/38.

TELEFONY: 972-60, 720-59,

718-37, 89-78.